

ΑΝΘΙΜΟΣ ΚΑΡΑΚΑΛΛΟΣ
ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΜΕΘΩΝΗΣ, Ο ΕΚ ΔΗΜΗΤΣΑΝΗΣ
ΚΑΙ Η ΣΩΖΟΜΕΝΗ ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΑΥΤΟΥ *

ΥΠΟ

ΤΑΣΟΥ ΑΘ. ΓΡΙΤΣΟΠΟΥΛΟΥ

12

Τὴν σεβάσμιόν μοι αὐτῆς πανιερότητα ἀδελφικῶς ἐν Κ(υρί)ῳ κατα-
σπαζόμενος, ὡς ἥδιστα προσαγορεύω.

† Ἦν μοι καὶ διατηρεῖη τὸ θεῖον ὑγιαίνουσαν ἄκρως καὶ εὐδαιμο-
νοῦσαν ἀμεταπτώτως μετ' ἐπιτεύξεως τῶν ὄν ἐφίεται ἀγαθῶν σωτηριωδῶν
καταθυμίων. Μετὰ τὰς ἄνωθεν ἀδελφικὰς μοι προσρήσεις καὶ ἔρευναν τῆς
δεσποτικῆς μοι ὑγείας, δηλοποιῶ. Πολλάκις ἠβουλήθην γράψαι πρὸς τὴν
σεβασμίαν μοι πανιερότητα, ἀκούοντας τὴν καλὴν αὐτῆς φήμην καὶ καλὸν
ὄνομα, ἡ αἰτία ὅμως ὅπου ἕως τοῦ νῦν μὲ ἀπέδειξε τόσον ἀμνήμων πρὸς
τὸν σεβασμιώτατόν μοι ἀδελφὸν καὶ ἅγιον γέροντα δὲν ἐστάθη ἄλλη, παρὰ
αἱ καθημεριναὶ φροντίδες καὶ ἐνοχλήσεις τῶν ἄλλοτρίων καὶ ἡ ἔλλειψις τοῦ
γραμματοκομιστοῦ. Μολοντοῦτο δὲν ἔλειψα πάντοτε συνομιλῶντας μετὰ τοῦ
αὐταδέλφου τῆς κυρ-Ἀνάστου, νὰ ἐρωτῶ τὰ περὶ τῆς ἀγαθῆς τῆς ὑγείας,
διὰ νὰ χαίρωμαι μανθάνοντας ὅτι ὑγιαίνει. Νῦν δὲ εὗρων τὸν παρόντα
γραμματοκομιστὴν σίγουρον, ἐρχόμενον εἰς τὰ αὐτόθι, διὰ τина ὑπόθεσιν
του, ὡς κάτωθεν τῆς δηλοποιῶ, δὲν ὤκνευσα νὰ ἀποβάλω κάθε εἶδος ὀκη-
ρίας καὶ νὰ γράψω πρὸς τὸν ἅγιον ἀδελφὸν καὶ σεβάσμιον γέροντα καὶ νὰ
ἐρωτήσω, πρῶτον μὲν διὰ τὴν δεσποτικὴν μοι αὐτῆς ὑγείαν καὶ ἔπειτα νὰ
τῆς ἀναθυμίσω τὴν παλαιὰν ἡμῶν φιλίαν καὶ συναναστροφὴν, ἣν εἴχαμεν
τόσον εἰς τὴν πατρίδα ἡμῶν, ὅσον καὶ εἰς Νεόκαστρον, ἀπὸ τὴν ἄλλω-
σιν τοῦ Μορέως. Ἡ πανιερότητά της, ἀναχωρῶντας τὸν αὐτὸν καιρὸν ἀπὸ
Μορέαν, ἐπορεύθη εἰς τὰ αὐτόθι διάγων ἐν εἰρήνῃ, ἐγὼ καὶ περιφερόμε-
νος ἐδῶ καὶ ἐκεῖ θεϊκὴν προνοίαν ἔλαβον τὴν ἐπισκοπὴν Βροσθένων, πα-
ρελθόντος καιροῦ οὐκ ὀλίγον ἐκ τῆς ἀναχωρήσεώς της καὶ σωζόμενος πρὸς
αὐτὴν μέχρι τῆς σήμερον καὶ ὁ ἅγιος Θεὸς δι' εὐχῶν τῆς ἁγίων νὰ μὲ δια-
φυλάξῃ καὶ εἰς τὸ ἐξῆς ἀνεπηρέαστον ἀπὸ παντὸς κακοῦ ψυχικοῦ καὶ
σωματικοῦ.

Παρακαλῶ τὸν ἅγιον ἀδελφὸν καὶ σεβάσμιον γέροντα, ὅτι ὁ παρὼν

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 249.

χ(ριστια)νὸς ὁποῦ εἰς αὐτόθι ἔρχεται, ὁ ὁποῖος φέρει μεθ' ἑαυτοῦ καὶ γράμμα ἀποδεικτικὸν καὶ βεβαιωτικὸν παρὰ τοῦ πανιερωτάτου ἁγίου Λακεδαιμονίας, εἶχε εἰς τὰ αὐτόθι ἓνα θεῖον, ἀδελφὸν τῆς μητρὸς του, ἡ ὁποία καὶ ζῆ, ὅστις ἀπέθανε, καὶ ἔρχεται εἰς περιλαβεῖν τῆς περιουσίας αὐτοῦ, ὡς κληρονόμος. Ὅθεν νὰ ζῆ ὁ ἀδελφὸς νὰ τὸν συμβοηθῆσῃ καὶ νὰ τὸν ὀδηγήσῃ εἰς τὰ δέοντα καὶ θέλει ἔχει τὸν μισθὸν παρὰ Θεοῦ καὶ ἔπαινον ἐξ ἀν(θρώπων). Καὶ διὰ περισσοτέραν πληροφορίαν τῆς γράφω ἰδίως καὶ τὴν βεβαιώνω, ὅτι αὐτὸς ἐστὶ ὁ υἱὸς τῆς αὐταδέλφης τοῦ ἀποθανόντος, ἡ ὁποία καὶ ζῆ τὴν σήμερον ἀόμματος, καὶ ἃς τὸν συμβοηθῆσῃ ἐν οἷς τρόποις οἶδε καὶ ἐπίσταται, διὰ νὰ λάβῃ τὸ πρᾶγμα καὶ κληρονομίαν τοῦ ἀποθανόντος θεῖου του, ὅτι ἄλλος τινὰς κληρονόμος δὲν εἶναι, καὶ ἃς ἔχω συγγνώμην εἰς τὴν ἐνόχλησιν ὁποῦ τὴν πειράζω καὶ παρακαλῶ νὰ ἔχω ἀπόκρισιν τῆς δεσποτικῆς μοι ὑγιείας της, προστάζουσάν μοι εἰς σέ ὅ,τι μὲ γνωρίζει ἱκανὸν καὶ θέλει με εὖρει πρόθυμον.

Καὶ τοῦτα μὲν ἀδελφικῶς, τὰ δὲ ἔτη τῆς πανιερότητός της εἶψαν θεόθεν πλείστα καὶ πανευδαίμονα.

Τῆς σεβασμίου μοι πανιερότητος ἐν Χ(ριστῷ) ἀδελφός 1797 Ὀκτωβρίου 18 Μυστραῖ καὶ εἰς τοὺς ὄρισμούς.

Βρεσθένης Θεοδώρητος

Περαιτέρω τὸ λοξῶς γεγραμμένον ὑστερόγραφον :

*Ἐπειδὴ καὶ ἄνωθεν κληρονόμος Παναγιώτης νὰ ἀσθένησε κατὰ τὸ παρὸν ὀλίγον καὶ μὴν ἠμπορῶντας νὰ ἔλθῃ μόνος του, ἐδιώρισαν ἐπίτροπον καὶ ἴδιον καθολικὸν οἰκοκύριον, διὰ νὰ παραλάβῃ τὸ ἀνῆκον δίκαιόν τους, τὸν κυρ- Διαμαντῆ Καρτερούλη, τόσον αὐτὸς ὡσάν καὶ ἡ μητέρα του, ἀδελφὸς τοῦ μακαρίτου Λυμπέρη, ὁποῦ ἔχει πραγμάτειαν καὶ συντρόφους αὐτοῦ μὲ πραγματευτὰς καὶ εἶναι γνώριμος καὶ μαρτυρημένος αὐτοῦ καὶ παρακαλῶ μὲ ὅποιον τρόπον ἤθελε γράψῃ αὐτοῦ νὰ τὸν συμβοηθῆσετε καὶ νὰ βεβαιώσετε τοὺς ἐπιστάτας καὶ ἐπιτρόπους τῆς διαθήκης νὰ παραδώσουν τὸ ἀνῆκον.

13

Τὴν θεηφόρον αὐτῆς ἡμῖν δὲ σεβασμίαν καὶ ἱερὰν δεξιὰν πανευλαβῶς ἄπαντες προσκυνοῦντες κατασπαζόμεθα.

† Ἦν καὶ διατηρεῖ τὸ θεῖον ἄνοσον, εὐθυμον, ὑγιεῖα, μακρόβιον καὶ ἀνωτέραν παντὸς ἀνιαρῶ καὶ λυπηρῶ συναντήματος, μὲ ὅσα τὰ λοιπὰ καταθύμια. Ἰκεσίαις τῆς πανυπεράγνου κόρης καὶ θεόπαιδος, τῆς οἰκονόμου, τοῦ τε θεοπνεύστου θεράποντος αὐτῆς ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἀθανασίου τοῦ ἐν Ἄθῳ, ἔφθασεν εἰς ἡμᾶς ὁ ἀρχιμανδρίτης ἡμῶν Γεννάδιος, κατευθωθεὶς Θεοῦ χάριτι δι' εὐχῶν της ἁγίων, καὶ ἐχάρημεν οὐ μετρίως βεβαιωθέντες οὐ μόνον διὰ ζωῆς φωνῆς αὐτοῦ, ἀλλὰ μάλιστα διὰ τῆς πατρικῆς αὐτῆς πρὸς ἡμᾶς ἐπιστολῆς τὴν δεξιῶσιν τῶν ὑπερεξόχων αὐτόθι αὐθέντων ἡμῶν, ὧν τὸ κράτος καὶ ἡ κατ' ἐχθρῶν νίκη εἶη διὰ παντὸς ἀνεπιβούλευτος.

Ἔγνωμεν καὶ τὰ ἐφεξῆς σημειούμενα πρὸς ἡμᾶς τοὺς ταπεινοὺς αὐτῆς οἰκέ-
τας ὡς φέρεται δηλαδὴ κινουμένη ἐκ τῆς ἄκρας της καλοκαγαθίας δεφεν-
δεύουσα π(ατ)ρικῶς λόγῳ καὶ ἔργῳ ἄμποτε διαπαντός, τὸ δὲ μνημόσυνόν της
ἔσται αἰώνιον. Εἰ μὲν κατὰ τὴν ὑπόσχεσίν της ἔχει εἰς μνήμην τὰ ὄσα περ-
φθάσαντες ὠμιλήσατε μετὰ τοῦ ἀρχιμανδριτοῦ ἡμῶν, οὐ μόνον δὲ ἀλλὰ πάν-
τοτε παρακαλοῦμεν νὰ εἴμεθα μετὰ Θεὸν εἰς τὸ σκέπος της καὶ μένομεν εἰς
τὰς προσταγὰς καὶ ὁρισμοὺς της ἔτοιμοι. Ἦς αἱ πανίεροι καὶ θεοπειθεῖς
εὐχαὶ καὶ εὐλογίαι εἶησαν μεθ' ἡμῶν.

αψοδφ [1774] Ἀπριλίου κε'

ὑποκλινῆς

† ὁ καθηγούμενος τῆς ἱερᾶς π(ατ)ριαρχῆς καὶ βασιλικῆς μονῆς μεγ(ιστης)
Λαύρας Ἀμβρόσιος σὺν πάσῃ τῇ ἐν Χ(ριστῷ) μοι ἀδελφότητι'.

Ἦστερόγραφον ἐν τῇ ἀρσιεραῖ φῶ.

Ἰδίως καὶ ἐγὼ ὁ ταπεινὸς της δοῦλος Γεννάδιος ἀρχιμανδρίτης δουλο-
πρεπῶς τὴν προσκυνῶ. Στέλλω καὶ τὰ βότανα, ὅπου μᾶς ἐπαρήγγειλε, μέσα
εἰς ἓνα καλάθακι καὶ ἓνα κουτὶ μὲ καμελαύκι νὰ τὸ μεταχειρισθῇ ἐν ὑγείᾳ.

Εἰς τὴν κεφαλὴν

τοῦ ἔγγραφου ἢ κύκλῳ :

σφραγὶς τῆς μονῆς.

† ΣΦΡΑΓΙΣ Ι ΑΓΙΑ ΤΙΣ ΘΙΑΣ ΙΕΡΑΣ ΚΕ ΒΑΣΙΛΙΚΗΣ
ΜΟΝΗΣ Μ. ΛΑΥΡΑΣ ΤΟΥ ΟΣΙΟΥ ΚΕ ΘΕΟΦΟΡΟΥ
ΠΡΟΣ ΙΜΟΝ ΛΘΑΝΑΣΙΟΥ ΤΟΥ ΕΝ ΤΩ ΛΘΟ.

εἰς τὸ κέντρον ἢ εἰκὼν τοῦ ἁγίου μὲ τὴν ἐπιγραφήν

Ο ΑΓΙΟΣ ΛΘ Ο ΕΝ ΤΟ ΛΘ

ΛΝΑΣΙΟΣ ΟΙ: ΕΤΟ: 1619

14

Πανιερώτατε, σεβασμιώτατε καὶ θεοφιλέστατε αὐθέντα καὶ
δεσπότη, ἅγιε Μεθώνης κύριε κύριε Ἀνθιμε

Τὴν ὑμετέραν πανιερότητα εὐλαβῶς προσκυνοῦμεν καὶ καταφιλοῦμεν
τὰς θείας αὐτῆς χεῖρας. Ἡ κυρία ἡμῶν Θεοτόκος καὶ ὁ ἅγιος πατὴρ ἡμῶν
Ἀθανάσιος χαρίζοιεν αὐτῇ ὑγείαν, εὐτυχίαν καὶ σωτηρίαν ψυχῆς τε καὶ σώ-
ματος εἰς ἔτη πάμπολα καὶ πανόλβια.

Μεγάλας εὐχαριστίας ἀποδίδουν εἰς τὴν πανιερότητά της, ὅσοι ἀδελφοὶ
ἡμέτεροι ἔρχονται αὐτόθι καὶ ἀνταμώνουν τὴν πανιερότητά της καὶ μᾶς διη-
γοῦνται τὴν θεάρεστον καὶ εὐεργετικωτάτην γνώμην καὶ ἀγαθὴν προαίρεσίν
της. Καὶ λοιπὸν μένομεν ὑπόχρεοι εἰς τὴν χριστομίμητον αὐτῆς διάθεσιν
καὶ εἰς τὴν πρὸς ἡμᾶς δεσποτικὴν εὐνοίαν καὶ ἀγάπην της. Ὅθεν καὶ πάλιν
τώρα μὲ νύικὸν θάρρος, παρακαλοῦμεν τὴν πανιερότητά της νὰ δεχθῇ ἀσμέ-
νως τε καὶ πατρικῶς τὸν παρόντα συναδελφὸν ἡμῶν ἅγιον ἀρχιμανδρίτην

Ι. Ἡ ἐπιστολὴ αὕτη ἀπευθύνεται : Τῷ θεοφιλεστάτῳ, λογιωτάτῳ καὶ σεβασμιο-
τάτῳ ἐπισκόπῳ κυρίῳ κυρίῳ Ἀνθίμῳ τῆς ἀγιωτάτης ἐπισκοπῆς Μοθώνης, ἡμῶν δὲ
μετὰ Θεὸν προστάτῃ καὶ εὐεργέτῃ, προσκυνητῷ. Εἰς Πάρον.

κυρ—Ἰγνάτιον καὶ ἂν χρειασθῆ νὰ τὸν συνδράμετε νὰ τὸν ὑπερασπισθῆτε ἔργῳ καὶ λόγῳ, ἔτι δὲ νὰ τὸν συμβουλευσθε πῶς καὶ ὅπως θὰ ὑπάγη εἰς ὁδὸν εὐθείαν καὶ μάλιστα νὰ τοῦ ἐβγάλετε ἀπὸ τοὺς αὐτόθι πραγματευτὰς συστατικὰς ἐπιστολάς νὰ τὸν μαρτυρῆτε καὶ ἡ πανιερότης σας καὶ οἱ πραγματευταὶ ὅτι εἶναι ἀρχιμανδρίτης τῆς ἡμετέρας Μεγίστης Λαύρας. Ταῦτα παρακαλοῦμεν τὴν ὑμετέραν πανιερότητα καὶ εἰς αὐτὰ προσέει μένομεν ὑπόχρεοι εἰς τὴν πρὸς ἡμᾶς εὐεργεσίαν αὐτῆς. Ἦς αἱ θεοπειθεῖς εὐλογίαι καὶ εὐχαὶ εἶησαν μεθ' ἡμῶν, ἀμήν.

αψ' 5' [1796] Μαρτίου ιε'.

Τῆς ἡμετέρας πανιερότητος ἐν Χ(ριστῷ) τέκνα καὶ ἱκέται.

Καθηγουμένο(ς) τῆς μεγίστ(ης) ἀγί(ας) λαύρ(ας) τιμόθε(ος), κ(αι) οἱ σὺν ἔμοι ἐν Χ(ριστῷ) ἀδελφοί.

Ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ ἐγγράφου πελωρία σφραγίς, σωζομένη κατὰ τὸ ἡμισυ λόγῳ φθορᾶς τοῦ ἐγγράφου. Ἐσωτερικῶς κάτω ὁ Ἅγ. Ἀθανάσιος καὶ ἂνω ὁ Εὐαγγελισμὸς. Πέριξ τοῦ ἀγίου: Ο ΑΓΙΟΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ Ο ΕΝ ΤΩ ΑΘΟ ΕΤΟΣ 1676. Κύκλῳ δέ: ΣΦΡΑΓΙΣ ΑΓΙΑ ΤΗΣ ΘΗΑΣ ΚΕ ΙΕΡΑΣ ΒΑΣΗΛΙΚΗΣ ΜΟΝΗΣ ΛΑΒΡΑΣ... (λείπει).

15

Πανιερώτατε καὶ σεβασμιώτατε ἡμῶν αὐθέντη δεσπότη ἀγιε Μεθώνης, τὴν πανιερότητά σας εὐλαβῶς προσκυνοῦμεν.

Μὲ τοὺς ὀφειλομένους μας δουλικὸς προσκυνισμοὺς τῆς φανερόνουμεν ὅτι ἡμεῖς ὄντες αὐτοῦ ἐσυμφωνήσαμεν ὅτι νὰ δώσωμεν τῆς πανιερότητός σας διακόσια γρόσια καὶ νὰ μείνη πάλιν ἡ ἐξαρχία τῆς Ὑδρας εἰς τὸν πανιερώτατον ἅγιον Αἰγίνης. Ὅθεν κατ' αὐτὴν τὴν συμφωνίαν, ἐμνησάμεν τοῦ ἀγίου Αἰγίνης καὶ ἤλθεν ἐδῶ διὰ νὰ μᾶς κάμη τὸν ἀγιασμόν τῶν Θεοφανείων καὶ τὰ λοιπὰ ἀκόλουθα. Ὅθεν μεταξύ εἰς αὐτὰς τὰς ἡμέρας εἶδομεν ἄλλα ἐξ ἄλλων καὶ ἐδιωρίζατε τὸν ἅγιον Ἐρσεκίου καὶ εἰς αὐτὸ πολλὰ ἐλυπήθημεν. Ὅθεν παρακαλοῦμεν τὴν πανιερότητά της, ὡς κοινὸς μας πατὴρ καὶ καλοθελητῆς τοῦ τόπου μας νὰ μὴ μᾶς ὑστερήσῃ τῆς ὑποσχέσεως καὶ συμφωνίας μας, ἀλλὰ νὰ διορισθῆ διὰ γράμματός σας πάλιν ὁ ἅγιος Αἰγίνης διὰ νὰ παύσουν τὰ σκάνδαλα τοῦ τόπου, ἐπειδὴ καὶ εἰς ἄλλον ἔξω τῆς πανιερότητός της, δὲν εἴμεθα εὐχαριστημένοι. Ὅμως, ὄντες βέβαιοι ὅτι ἡ πανιερότης της δὲν ἠμπορεῖ νὰ ἐλθῇ, παρακαλοῦμεν καὶ αὐθις νὰ διορισθῆ ὁ ἅγιος Αἰγίνης διὰ νὰ μᾶς λειτουργῇ καὶ νὰ μᾶς εὐλογῇ καὶ νὰ μᾶς κἀνῃ ἀκολούθως πάντα τὰ ἀναγκαῖα. Οὕτω παρακαλοῦμεν νὰ μὴ μᾶς ὑστερήσῃ τῆς δεήσεώς μας, διότι ἐρχόμενος ἐδῶ ὁ ἅγιος Ρέοντος ἄρχισε νὰ κάμη τὰ γράφια καὶ σκάνδαλα εἰς τὸ κοινὸν καὶ καθ' οὗ ποιμὴν καὶ πατὴρ μας στοχάσου ὅτι ἠμπορεῖ νὰ μᾶς ἀκολουθήσῃ κανένα μεγάλο σκάνδαλον.

Μένομεν μὲ δουλικὴν προσκύνησιν. 1774 Ἰανουαρίου 13 Ὑδρα.

Τῆς ὑμετέρας πανιερότητος δοῦλοι ταπεινοὶ καὶ πρόθυμοι εἰς τὰς προσταγὰς.

Οἱ τέσσαροι σύντυχοι οἱ ὄντες εἰς νάουσαν καὶ ἅπαντες οἱ προεστοὶ τῆς Ὑδρας¹.

Ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ ἐγγράφου ἡ σφραγὶς τῆς Κοινότητος, εἰκονίζουσα ἐν τῷ κέντρῳ τὴν Θεοτόκον βρεφοκρατοῦσαν. Κύκλω αὐτῆς ἔχουν χαραχθῆ ταῦτα: ΣΦΡΑΓΙΔΑ ΤΗΣ ΚΥΝΟΤΟΙΣ ΤΗΣ ΝΗΣΟΥ ΥΔΡΑΣ. 1757.

16

Τὴν ὑμετέραν σεβασμίαν μοι πανιερότητα εὐλαβῶς προσκυνῶ ἀσπαζόμενος τὴν πανίερον καὶ ἀγίαν τῆς δεξιάν.

Τοῦ ἀγίου Θεοῦ δεόμενος, ὅπως σκέπη καὶ διαφυλάττη αὐτὴν ἐν ὑγείᾳ ἄκρα καὶ εὐδαιμονίᾳ ἀμεταπτώτῳ, μετὰ τῆς σωτηριώδους ἀπολαύσεως πάντων τῶν ἐφετῶν καταθυμίων. Τὸ αἴτιον τοῦ παρόντος μου, πρῶτον μὲν νὰ ἐρωτήσω διὰ τὴν σεβασμίαν μοι ὑγείαν τῆς, ἐπομένως δὲ καὶ νὰ τῆς φανερώσω ὅτι πρὸ ἡμερῶν ἑκατευδῶθηκα ἐδῶ ἐν ὑγείᾳ ἄκρα, ὅπου δι' εὐχῶν τῆς ἀγίων ἐστάθη τὸ ταξίδι μου διὰ ἡμέρας 8 καὶ μὴν ὄντας ὀκαζιὸν δὲν ἠμπόρεσα ἀπὸ τότες διὰ νὰ κάμω τὸ χρέος μου.

Λοιπὸν ἔστωντας ἐγὼ βέβαια καὶ νὰ μὴ εἶμαι ἀξίος, ἀλλ' οὔτε θέλω ἠξιωθῶ τόσο εἰς πανιερότη σας, καθὼς καὶ εἰς τὸν σιῶρ Ἰωάννη ἀνεψιόν σας νὰ ἀνταμείψω τὰς χάρες καὶ εὐεργεσίας ὅπου αὐτοῦ ἔλαβον, μὲ ὅλον τοῦτο τὸ χρέος μου τὸ ἀφενκτον ὅπου ἔχω πρὸς τὴν πανιερότη σας θέλει μὲ παρακινεῖ πάντοτε, διὰ νὰ ἐρωτῶ περὶ τῆς ἀγαθῆς ὑγείας σας καὶ ἡ ἐπιθυμία μου δὲν εἶναι ἄλλη, παρὰ νὰ με ἀξιῶση ὁ Θεὸς νὰ λάβω τὴν καλὴν κατάστασιν διὰ νὰ ἠμπορέσω νὰ σὰς δεῖξω ἐμπράκτως τὸ δουλικόν μου χρέος ἀγκαλὰ καὶ ἀνάξιος, μάλιστα καὶ τὸ ἔχω διὰ μεγαλότατον μοι καμάρι διὰ νὰ σὰς προσφέρω τὴν δουλευσίν μου, ὅχι διὰ μίαν φορὰν ἀλλ' ἕως ἐσχάτης μου ἀναπνοῆς.

Ἀπὸ τὸν παρὸν γραμμικομιστὴν καπετὰν Γιαννάκην Νικολέτον, Κρανιδιώτην, θέλετε λάβει τὴν πατερίτζαν, ὅπου τῆς ἔλεγον, τὴν ὁποίαν σὰς τὴν στέλνω διὰ μίαν παραμικρὴν ἐνθύμησιν.

Εὐθὺς ὅπου ἀριβάρησα ἐδῶ, κατὰ τὴν ὀρδινίαν σας δὲν ἔλειψα νὰ ζητήσω τὸν σάκκον τοῦ δεσπότη μας καὶ τῶν ἐπιτρόπων καὶ αὐτοὶ λέγουν ὅτι δὲν τὸν δίνουν ἔστωντας ὅπου εἶχατε γράψει τοῦ μακαρίτου Κυρίλλου, ὅτι νὰ σὰς μνημονεῦει τόσα ὀνόματα, καθὼς ὅπου ἀποδείχνουν καὶ γράμματα καὶ ὁ μακαρίτης Κύριλλος λέγουν ὅτι ἔκαμνεν τὸ χρέος του καὶ σὰς τὰ ἐμνημόνευεν, καθὼς καὶ τώρα ὁ νῦν, καὶ διὰ τοῦτο δὲν τὸν δίνουν, καὶ ἂν ἀγα-

1. Ἡ ἐπιστολὴ ἀπευθύνεται: Τῷ πανιερωτάτῳ καὶ σεβασμιωτάτῳ ἡμῶν αὐθέντῃ καὶ δεσπότη ἀγίῳ Μοθῶνῃς κυρίῳ κυρίῳ Ἀνθίμῳ, πανευλαβῶς. Εἰς Νάουσαν.

πᾶτε νὰ τὸν πάρωμεν δυναστικῶς, κάμε μου μίαν χρεκούραν καὶ ἐγὼ βέβαια τὸν παίρνω καὶ τὸν κάμνωμεν καὶ τὸν δεσπότην ὅπου νὰ ἔλθῃ τὸ καμιλαύχι του 10 τάκλους εἰς τὸ κεφάλι του.

Σᾶς δίνω τὸ βάρος καὶ τὴν ἐνόχλησιν εἰς τὸ νὰ μοῦ στέλλετε μὲ τὴν παρὸν σακολεῦα ἓνα ὥρολόγιον ἂ λὰ τοῦρκα, χωρὶς ἄλυσίδα, ἀσημένιον, νὰ κοστίζῃ F. 30 ἕως 35 τὸ πολὺ, διὰ νὰ εἶναι καλὸν ἕως 40, τὰ ὁποῖα μὲ τὸν ἐρχομὸν μου αὐτοῦ, ὅπου ἐλπίζομεν ἕως τὸν ἐρχόμενον Μάρτιον νὰ ἔλθω αὐτοῦ, μὲ λάδια καὶ ρεκουμαντάδος, εἰς τοὺς ἑδικούς σας καὶ οὐχὶ εἰς τὸν θεῖόν μοι θέλει σᾶς τὰ δώσω ὁμοῦ μὲ ἐκεῖνα ὅπου μὲ ἐδανείζατε ἢ διὰ τὸ κόστος τοῦ ὥρολογίου, γράψατέ μας εἰς ὅποιον ἀγαπᾶτε νὰ τὰ μετρήσω, μόνον περικαλῶ θερμοῦς νὰ μὴν λείψετε.

Ἡ μητέρα μου σᾶς προσκυνᾷ καὶ ἀσπάζεται τὴν πανιερὸν σας δεξιάν, τὸ ὅμοιον ποιεῖ καὶ ὁ πατέρας μου. Ταῦτα μὲν εὐλαβῶς προσκυνῶ, αἱ δὲ πανιερὸι αὐτῆς ἄγιοι εὐχαὶ καὶ εὐλογίαι εἶησαν μετ' ἐμοῦ διὰ βίος παντός.

1797 Ἀγούστου 21 Κορώνη η'.

Τῆς ἡμετέρας πανιερότητος δοῦλος καὶ τέκνον της ἐπιθυμητὸν
Λεονάρδος Ἀποστόλη Ρενιέρη

17

Πανιερώτατε καὶ σεβασμιώτατε ἅγιοι πρόην Μεθώνης κύριε κ(ύρι)ε κυρ-Ἄνθιμε, τὴν πανιερότητά της ταπεινῶς προσκυνῶ καὶ ἀσπάζομαι τὴν ἁγίαν σου δεξιάν καὶ φιλοφρόνως προσαγορεύω. Τὸν τιμιώτατον καὶ εὐγενέστατον ἀνιψιὸν σας κ(ύρι)ον κυρ-Ἰωάννην σὺν τῆς συζύγου αὐτοῦ κυρίας Αἰκατερίνας καὶ πατῆρ αὐτοῦ ὀλοψύχως τοὺς εὐχομαι.

† Δεόμενος τοῦ ἁγίου Θεοῦ καὶ τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου Φιλοσοφίτισης ἵνα διαφυλάττῃ τὴν πανιερότητά της σὺν παντὶ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ ἀπὸ παντός λυπηροῦ συναντήματος, ἂν ρωτᾷς καὶ διὰ λόγου μας, θεία χάριτι καὶ δι' εὐχῶν σας ἁγίων ἕως τοῦ νῦν καλῶς ὑγιαίνομεν. Εὐχετικὸν σας γράμμα ἔλαβα γραμμένον Ἀπριλίου 8 καὶ τὸ ἔλαβα Ἰουνίου 1 καὶ τὰ γραφόμενα καλῶς ἐκατάλαβα, πλὴν δεσπότη μου, σὲ βεβαιώνω ὅτι ἐγὼ ἔχοντας νὰ φτειάσω τὴν δέσι ὅπου ποτίζομε τὰ χωράφια εἰς τοῦ Μπαρδάκη καὶ ἔχοντας χρεῖα μεγαλοιάτην εἶχα τὺς μαστόρους εἰς τὸ χέρι, ὅπου τὴν εἶχα ἀποκομμένη νὰ μοῦ τῆ φτειάσουν τζερέτζι μπινῆ, τὸ μάκρος πῆγες εἴκοσι ἐφτὰ καὶ τὸ πλάτος ἕξι σκάρπα καὶ μοῦ ἐπῆγαν γρόσια τρακόσια.

Τὸν ἴδιον καιρὸν ἔλαβα τὸ πρῶτον εὐχετικὸν σας γράμμα καὶ τὶς ἴδιες ὄρες ἤφερα τοὺς μαστόρους καὶ ἐφτειάστηκα μαζὶ μὲ τοὺς προεστοὺς καὶ τὴν ἀπόκοψα καὶ ἄρχισαν οἱ μαστόροι καὶ ἔφτειασαν τὸ καμίνι καὶ τὸ ἔκαψαν καλὸ καὶ ἄρχισαν καὶ τὸ αὐλάκι καὶ τὸ ἔσκαψαν τὸ βάθος τὸ ἔχομε ρούπια πέντε, τὸ κτίσιμο μὲ τὸν ἄμμο καὶ τὰ κεραμίδια βάνουν μὲ κορασάνι ὁμοίως καὶ μέσα τὸ αὐλάκι καὶ σκεπάζοντας δεῦρο καλντερίμι καὶ τὸ

ἀρχίσαμε μέσα στὸ μοναστήρι καὶ ἐφρτειάσαμε τὸ μισὸ καὶ ἔχοντας τὴν χρεία διὰ τὴν δέσι εἰς τοῦ Μπαρδάκη ἐπήγαμε ἐκεῖ καὶ ἐτελειώσαμεν τὴν δέσιν καὶ ἐρχόμενοι ἐδῶ εἰς τὸ μοναστήρι ἀρχισαν οἱ μαστόροι καὶ πάνε φρτειάνοντας καὶ εἰς ὀλίγες ἡμέρες θέλει πάρει τέλος ἡ βρούση τοῦ μοναστηριοῦ, τὸ μᾶκρος τοῦ αὐλακιοῦ εἶναι πῆγες ἐφτακόσιες, τὰ ἔξοδα ὅπου ἔγιναν καὶ θέλα γένου χωρὶς ἄλλο γέρονται γρόσια διακόσια ἐβδομηῆντα ἔξ, νοῦμ(ερο) 276 καὶ μὲ δανεικὰ πορευόμαστε καὶ ἡ πανιερότητά σου εἶσαι οἰκοκύρης νὰ μᾶς στείλῃς θέλεις πολλά, θέλεις ὀλίγα, ὅ,τι σὲ φωτίση ὁ Θεὸς καὶ ἡ Παναγία ἐκεῖνο στείλέ μας καὶ μὴν φοβᾶσαι, δεσπότη μου. Ἐκατάλαβα πὼς ἔχετε κάποια ὑποψία, πλὴν δὲν ἤξεύρω ἂν εἶναι κανένα ζιζάνιο εἰς τὴν μέση καὶ σᾶς γράφει τὸ ἕνα διὰ ἄλλο καὶ μὴν τὸ δώση ὁ Θεὸς καὶ μάλιστα διὰ λόγου μου, ἀφιέρωσα ἐμπρὸς εἰς τὴν Παναγίαν ψυχὴ καὶ σῶμα καὶ δὲν ἤξεύρω νὰ βασιτῶ ἀπάνω μου ἢ νὰ δώσω ἔδικά μου ὡς ὀβολοῦ καὶ μὴν πιστεύετε τὰ πνεύματα, ἀλλὰ δοκιμάζετε αὐτά.

Διὰ δὲ τὴν Κουρνελιά, δὲν ἔχω δεσπότη μου καμμίαν ψηλὴν εἶδησιν σὲ τοῦτον κόσμον καὶ εἰς τὸν ἄλλον. Αὐτὸ ἤξεύρω μόνον, τὸν καιρὸν ὅπου ἀρρώστησε καὶ ἐξωμολογήθη εἰς μακαρίτην παπα-Θεοδόσιο, ἔπειτα ἐσηκώθη καὶ ἐμπαιζόβγαίνει ὁ Θεόδωρος λεγόμενος Μπαῖραχτάρης καὶ μία τῶν ἡμερῶν ἐκουβεντιάσαμε μὲ τὸν Θεοδόσιον καὶ εἴπαμε αὐτὸν τὸ λόγον, πὼς ἂν ἤθελε ἡ Κουρνελιά νὰ τὸν πάρη διὰ ἄνδρα της. Πλέον, γέροντά μου, ἄλλο δὲν ἤξεύρω, μάλιστα διὰ στεφάνωμα ποτέ, μήτε εἶδα μήτε ἄκουσα.

Ταῦτα καὶ τὰ ἔτη τῆς σῆς πανιερότητος εἶη πάντων ἡμῶν.

1796 Ἰουνίου 10 Φιλοσόφου μοναστηρίου

Δουῖλος ταπεινὸς τῆς σῆς πανιερότητος

Ὁ καθηγούμενος τῆς ἱερᾶς μονῆς τοῦ Φιλοσόφου καὶ ἀρχιμανδρίτης Δοσίθεος,

Εἰς δὲν τὴν ἀριστερὰν ᾧαν:

Ὁ προηγούμενος κυρ-Διονύσιος καὶ κυρ-Νεόφυτος ταπεινῶς ἀσπάζονται τὴν ἀγίαν σας δεξιάν.

Τὴν ἡμετέραν θεοφιλεστάτην καὶ σεβασμιωτάτην μοι πανιερολογιότητα δουλικῶς προσκυνῶ, τὴν ἱερὰν αὐτῆς δεξιάν πανευλαβῶς ἀσπαζόμενος.

† Ἦν μοι διαφυλάττοι τὸ θεῖον ὑγιαίνουσαν ἄκρως καὶ ἀμεταπτώτως εὐήμεροῦσαν μετὰ μακροζωίας καὶ ἐπιτεύξεως ἀπάντων τῶν καταθυμίων σωτηριωδῶν ἀγαθῶν. Θεῖω ἔλεει, διὰ τῶν πανιέρων αὐτῆς εὐχῶν ὑγιαίνομεν καὶ ἡμεῖς, ἐνασχολούμενοι εἰς τὸ ἡμεροποιεῖν διὰ τῶν μαθημάτων τοὺς τῶν πατριωτῶν παῖδας, ὅσον τὸ ἐφ' ἡμῖν. Ἀγκαλὰ καὶ ἡ ἀτελής τότε ἡλικία μου δὲν ἐπρόφθασε διὰ νὰ γνωρίσω τὴν σὴν μοι σεβασμιωτάτην πανιερότητα καὶ ἡ πανιερότης της ἐμὲ τὸν ἐλάχιστον. Μὲ ὄλον τοῦτο, διὰ τῆς φήμης καὶ

ἀκοῆς γνωρίζω αὐτὴν ἀκριβῶς καὶ σώζω τὴν αὐτὴν ἀπαραιμείωτον ἢ καὶ περισοτέραν υἱικὴν μου πρὸς αὐτὴν εὐλάβειαν, ὅσην ἤθελα σώζει καὶ ἂν τὴν ἤθελα συναναστραφῆ, καθὼς ἐκ τοῦ ἐναντίου καὶ ἡ πανιερότης της σώζει πρὸς ἐμὲ τὴν αὐτὴν πατρικὴν της ἀγάπην ἀπαραιμείωτως ὅσην σώζει καὶ εἰς τὰ ἄλλα γνωστὰ αὐτῇ πνευματικὰ της τέκνα, τὴν ὁποῖαν ὄχι μόνον διὰ γραμμάτων, παρίστησι, ἀλλὰ καὶ διὰ πραγμάτων, ὡσάν ὁποῦ ἠνώθησαν ὁμοῦ, ἢ τε πρὸς ἡμᾶς ἀκραιφνῆς ἀγάπη της καὶ ὁ τῆς πατρίδος ζῆλος, ὃν ἔκπαλαι ἐγκάρδιον ἔχει καὶ τὴν ἀναγκάζουν ὄχι μόνον νὰ βοηθῆ τὴν ταπεινὴν μας Σχολήν, διὰ κατ' ἔτος συτρησεῖον, ἀλλὰ καὶ νὰ τὴν ἀνυψώσῃ ὑπὲρ ὃ ἔστι, καθὼς ἀπὸ τὰ γράμματα, τὰ πρὸς τὸν αὐτάδελφόν της κυρ-Ἄνάστου ἐβεβαιώθην, ἀπὸ τὰ ὁποῖα καὶ ἐπαρακινήθην νὰ παρηγορησθῶ πρὸς αὐτὴν διὰ τοῦ παρόντος μου εὐτελοῦς μὲ ὄλον τὸ θάρρος καὶ τὴν παρηγοσίαν, τὸ μὲν τὰ τῆς εὐκταίας μοι ὑγείας αὐτῆς ἐρωτήσω, τὸ δὲ ἵνα τὰ καθ' ἡμᾶς καλῶς ἔχοντα διασημάνω, εἴθε δὲ καὶ εἰς τὸ ἐξῆς. Μὴ ἀπαξιώσῃ λοιπὸν ἡ ὑμετέρα πανιερότης ἐπιστεῖλαι ἡμῖν μόνον τῆς ὑγείας της δηλωτικὰ σεβάσματα γράμματα (οὐκ ἔστι γὰρ καιρὸς πολυλογεῖν καὶ ἑτερολογεῖν), ἥς τὰ μὲν ἔτη εἴησαν θεόθεν πλεῖστα καὶ σωτήρια, αἱ δὲ θεοπειθεῖς εὐχαὶ μεθ' ἡμῶν ἐν βίῳ παντί.

Τῆς ὑμετέρας πανιερότητος δοῦλος εὐπειθῆς

Ἀγάπιος Μάγνος

αψηπῷ [1788] Ὀκτωβρίου 6η ἐκ Δημητσάνης.

Ἐν ὑστερογράφῳ, λοξῶς ἀριστερὰ προσειτέθησαν ὑπὸ τῆς ἰδίας χειρὸς ταῦτα :

Θέλει βεβαιωθῆ ἀληθέστατα ἀπὸ τὰ πρὸς αὐτὴν παρόντα γράμματα τοῦ αὐτάδελφου της κυρ-Ἄνάστου, διὰ τε τὸ γρῆος αὐτοῦ, ὅπερ ἐνταῦθα εὔρε καὶ διὰ τὴν ἄλλην ὕλην κατάστασιν τῆς πατρίδος.

Ἐν δὲ τῇ ἀριστερᾷ φῶ τῆς ἀ' σελίδος προσειτέθησαν τρεῖς στίχοι, ὧν ὁ πρῶτος ὑπὸ τῆς ἰδίας χειρὸς, οἱ δ' ἑτεροὶ δύο δι' ἄλλης, οὕτω :

Τὸν τιμιώτατον κυρ-Ἰωάννην, ἀνεψιόν της ἐκ ψυχῆς ἀσπάζομαι ἢ αὐτάδελφος τοῦ διδασκάλου) κυρ-Ἀγαπίου) δοῦλος της Ἡσαΐας δουλικῶς τὴν προσκυνεῖ· τὸν δὲ κυρ-Ἰωάννην ταπεινῶς ἀσπάζεταιται.

19

Τὴν ὑμετέραν πανιερότητα γονυκλινῶς προσκυνῶ καὶ πανευλαβῶς τὴν ἱερὰν αὐτῆς δεξιὰν ἀσπάζομαι.

Ἦν μοι καὶ διατηρηεῖ τὸ θεῖον ὑγιαίνουσαν ἄκρως καὶ εὐδαιμονοῦσαν ἀμεταπτώτως, μετὰ μακροζωίας καὶ ἐπιτεύξεως τῶν ὧν ἐφίεται ἀγαθῶν καὶ σωτηριωδῶν καταθυμίων. Δύο σχεδὸν ἔτη ἀπέρασαν, ἀφοῦ πλεόν δὲν τῆς ἔγγραφῃ, τοῦτο μὲν διὰ τὰς ἀλλεπαλλήλους ἐνταῦθα φροντίδας, τοῦτο δὲ μὲ τὸ νὰ μὴ ἔλαβον ἀπάντησιν παρὰ τῆς πανιερότητός της εἰς ἐκεῖνα τὰ γράμματα, ἔστοχάσθην ὅτι ἴσως φαίνομαι ὀχληρὸς πρὸς αὐτὴν μὲ τὰ γράμματά μου.

Τώρα ὅμως ὁποῦ ἐβεβαιώθην ἀπὸ τὰ πρὸς τὸν κυρ - Ἀνάστον γράμματά της καὶ ἐπληροφορήθην ἀπὸ τὰς πρὸς ἡμᾶς πατρικὰς εὐχὰς της ὅτι σώζει μεγάλην τὴν πατρικὴν ἀγάπην πρὸς ἡμᾶς καὶ ἔνθερμον ἀπαρამειώτως καὶ τὴν τῆς Σχολῆς ταύτης πρόνοιαν καὶ φροντίδα, δὲν λείπω καὶ ἐγὼ μὲ ὄλον τὸ θάρρος καὶ παρουσίαν νὰ τῆς φανερώσω τὰ καθ' ἡμᾶς ἅπαντα, ὅτι θειῶ ἐλέει διὰ τῶν θεοπειθῶν της εὐχῶν ὑγιαίνομεν, ἀγωνιζόμενοι παντὶ σθένει καὶ τρόπῳ εἰς ὅλας τὰς ἐναντιότητας, ὁποῦ εἰς τὸν κόσμον πανταχοῦ εὐρίσκονται καὶ εἰς στενοχωρίαν καὶ δυστυχίαν μάλιστα τούτου τοῦ τόπου, εἰς τὸ νὰ φυλάξωμεν ταύτην τὴν ἐν τῇ πατρίδι Σχολὴν καὶ νὰ ἀκολουθῶμεν ἕκαστος τὴν ἰδίαν ἐργασίαν προθύμως εἰς ἐπίδοσιν καὶ πρόκοπὴν τῶν τοῦ γένους ἡμῶν παίδων. Ἐγὼ μὲν ἐπιμένω εἰς τὴν παράδοσιν τῶν ἐλληνικῶν, ὃ δὲ αὐτάδελφος τοῦ διδασκάλου χατζη - Ἀγαπίου εἰς τὴν παράδοσιν καὶ παιδαγωγίαν τῶν κοινῶν γραμμάτων. Ὁ δὲ διδάσκαλος χατζη - Ἀγάπιος ἕως τῶρα διέτριβεν ἐνταῦθα, περιερχόμενος καὶ διδάσκων, κατὰ τὰς προλαβούσας ὅμως ἡμέρας ἐμίσησε διὰ Σμύρνην καὶ ἕως τὴν βασιλεύουσαν, μὲ σκοπὸν ἴσως νὰ λάβῃ τὴν ἄδειαν νὰ βάλῃ εἰς τύπον τὸν κανονικόν, ὁποῦ καὶ πρότερον σὰς ἔγραφα, ἐπειδὴ τότε ἐστάθησαν πολλὰ ἐναντία καὶ δὲν ἐδόθη ἡ ἄδεια. Ἀκόμη ἐχρειάσθη νὰ ἀνακαινισθῇ καὶ τὸ σχολεῖον, διὰ τὴν παλαιότητα, ὅθεν ἐδοκιμάσαμεν μεγάλην στενοχωρίαν ἀπὸ πέρυσι εἰς τὸ νὰ τὸ ἀνακαινίσωμεν καὶ ἔξοδα οὐκ ὀλίγα. Πλὴν ἐλπίζωμεν εἰς τὴν πρόνοιαν τοῦ Θεοῦ νὰ οἰκονομῇ τὰ πάντα καὶ νὰ ἐνεργῇ εἰς τὰ ὠφέλιμα, παρ' οὗ εἶψαν τὰ ἔτη αὐτῆς πλεῖστα καὶ πανευδαίμονα.

αψηγω (1793) Αὐγούστου κθη ἐκ Δημητζίανης

Τῆς ὑμετέρας πανιερότητος
εἰς τὰς προσταγὰς πρόθυμος
Ἀγάπιος Παπαδόπουλος

Δύο ὑστερόγραφα, ἐν ἐν τῇ ἀριστερᾷ ᾤα, τὸ ἔτερον ἐν τέλει λοξῶς ἀριστερᾷ, ἰδιόχειρον τοῦ Ἀγαπίου. Ἴδου ταῦτα :

Τὸν τιμιώτατον ἀνεψιόν της κυρ - Ἰωάννην ὀλ[οψύχως ἀσπ]άζομαι, ὁμοίως καὶ γέροντα πατέρα του κυρ - Γεώ[ργιον] .

Ὁ κυρ - Ἀνάστος ἀγωνίζεται τόσον εἰς τὴν προστασίαν τοῦ οἴκειου οἴκου, ὅσον καὶ εἰς τὰ τῆς πολιτείας χρησιμώτερα ἀπὸ τοὺς ἄλλους καὶ ἄς ἔχη τὴν εὐχὴν σας.

20

Τὴν σεβασμιωτάτην μοι αὐτῆς πανιερότητα δουλικῶς προσκυνῶ καὶ πανευλαβῶς τὴν ἱερὰν αὐτῆς δεξιὰν ἀσπάζομαι. Τὸν προσφιλέστατόν μοι ἀνεψιόν της σιδρ Ἰωάννην ὀλοψύχως ἀσπάζομαι.

† Ὅς μοι καὶ διατηρεῖται τὸ θεῖον μετὰ τῶν περὶ αὐτοὺς ὑγιαίνοντας κατ' ἄμφω καὶ εὐδαιμονοῦντας, μετὰ μακροζωίας καὶ τῆς τῶν καταθυμίων

ἐπιτεύξεως. Σεβάσιμόν μοι αὐτῆς γράμμα ἀπὸ ἕκτης Αὐγουστου ἐκδεδομένον, ἔλαβον κατὰ τὴν εἰκοστὴν ἕκτην τοῦ παρόντος, καὶ ἐκ τῶν ἐν αὐτῷ γεγραμμένων ἔγνων ὅτι στέλνετε πρὸς τὸν διδά(σκαλον) Χατζη-Ἀγάπιον καὶ ἐπειδὴ ἡ λογιότης του λείπει, κατὰ τὴν συνήθειάν του, εἰς τὸ κηρύττειν εἰς Παλαιὰς Πάτρας, ἀποκρίνομαι ἐγὼ εἰς τὰ γραφόμενα, πλὴν πρῶτον θαναμάζω, πῶς παραπονεῖσαι πῶς δὲν τῆς ἐγγράψαμεν τόσον καιρὸν, εἰς καιρὸν ὅπου ἐγὼ ἔστειλα τρεῖς καὶ τέσσερες φορὰς καὶ ἀπόκρισιν δὲν ἔλαβα οὐδεμίαν, διὰ τοῦτο καὶ πρὸ πολλοῦ ἐσιώπησα, σημειώνοντας μόνον προσκυνήσεις καὶ ἀσπασμούς εἰς τὰ τοῦ κυρ-Δημητρίου Κοντογόνη γράμματα. Τώρα λοιπὸν ὅπου ἔλαβον γράμμα της (ἐπειδὴ μὲ τὸν ἄλλον διδά(σκαλον) εἴμεθα ἓνα), ἀποκρίνομαι εἰς τὰ πάντα ὅσα ζητεῖ. Καὶ πρῶτον δηλοποιῶ αὐτῇ, ὅτι ἔλαβαμεν μαζὶ μὲ τὸ γράμμα της τρεῖς βιβλία, τὰ δύο τοῦ Φωτίου καὶ τὸ τρίτον τοῦ Δημοσθένους τὰ ἅπαντα¹, διὰ τὰ ὅποια δὲν ἤμπορῶ νὰ παραστήσω τὴν εὐχαρίστησιν ὅπου ἔλαβον δι' αὐτά, ὥσάν ὅπου εἶναι χρειάζόμενα εἰς τὸ σχολεῖον² καὶ παρακαλῶ τὸν Θεὸν νὰ γράψῃ τὰ δνόματά σας εἰς τὴν βίβλον τῶν σωζομένων. Ἐπομένως τῆς φανερώνω διὰ τὸ σχολεῖον καὶ διὰ λόγου μας πρῶτον ὅτι διὰ τῶν θεοπειθῶν της εὐχῶν ὑγιαίνομεν καὶ τὸ σχολεῖόν μας εὐρίσκεται εἰς καλὴν κατάστασιν καὶ εὐτυχισμένον ἀπὸ παραδόσιν ἀδιάκοπον μαθημάτων καὶ ὑπὸ μαθητάς, περὶ δὲ τοῦ εἰσοδήματος, ὅσον καὶ ἂν εἶναι, στέρησιν δὲν ἔχομεν, ἐπειδὴ καὶ εὐχαριστοῦμεθα εἰς τὴν ὀλιγάρκειαν. Διὰ δὲ τὰ πεντακόσια, ὅπου γράφει πῶς ἔστειλε τοῦ ἁγίου Σμύρνης, ἃς εἶναι πληροφορημένη ὅτι θέλει τὰ οἰκονομήσει ἡ πανιερότης του, καθὼς καὶ τὰ ἄλλα, μαζὶ μὲ τὸν τζελεπῆ κυρ-Νικήτα, τοὺς ὁποίους ἔχομεν ἐπιτρόπους καὶ προστάτας. Περὶ δὲ τῆς ἐκκλησιαστικῆς καταστάσεως, τῆς φανερώνω τοῦτο, ὅτι εἰς τὰς ἀπερασμένας εἴκοσι τοῦ παρόντος ἔκαμεν ὁ γέρον Διμητρίζης τὴν παραίτησίν του, λαμβάνοντας δύο χιλιάδες γρόσια διὰ τινὰς ὁμολογίας οἰκονομικὰς ὅπου ἔδωσε διὰ τὸν διάδοχον, ὁμοίως καὶ τὰ μεράτια καὶ σιγγίλιον, τὰ ὅποια ὅλο τὰ ἐστείλαμεν ἀπάνω μὲ ἀνθρωπὸν ἐξεπίτηδες πρὸς τὸν ἅγιον Σμύρνης καὶ τζελεπῆ Νικήτα καὶ τοὺς κάμνομεν πληρεξουσίου εἰς τὸ νὰ ἐκλέξουν ἄξιον ἀρχιεπίσκοπον, ὅποιον ἤθελε εὐρουν εὐλογον, εἴτε ἐδικόν μας, εἴτε ξένον. Ἀκόμη ἐστείλαμεν καὶ ἀναφορὰν εἰς τὴν Μεγάλην Ἐκκλησίαν, ζητοῦντες μετὰ δεήσεως ἄξιον εἰς τὰ πάντα ἀρχιερέα, ἐπειδὴ ἡ παραίτησις ἔγινεν εἰς τὴν Μεγάλην Ἐκκλη-

1. Τὸν τίτλον λογιώτατος ὁ Ἄνθιμος ἐπαξίως ἐκέρδιεν εἰς τὴν ξένην διαμένων, προμηθευόμενος τὰ ἐκδιδόμενα βιβλία καὶ πολλὰ ἀποστέλλων εἰς τὴν Σχολὴν τῆς πατρίδος του διὰ τὴν βιβλιοθήκην αὐτῆς. Οὕτως ἀνοφέρεται μετὰξὺ τῶν συνδρομητῶν τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας τοῦ Ἀθηνῶν Μελετίου τὸ 1783, χαρακτηριζόμενος «λογιώτατος». Ἐπίσης εἰς τὸν κατάλογον τῶν συνδρομητῶν τῆς σειρᾶς τῶν Πατέρων εἰς τὸν μακάριον Ἰώβ, τὸ 1792. Βλ. καὶ Μ. Γ ε δ ε ω ν. Ἐπισκοπικοὶ κατάλογοι «Ἐκκλ. Ἀλήθεια», τόμ. ΑΒ' (1912), σελ. 272, 288.

σίαν, διότι οἱ παραίτησες τὴν σήμερον εἰς τὴν Μεγάλην Ἐκκλησίαν γίνονται καὶ ὄχι ἐκεῖ ὅπου θέλει ὁ κάτοχος. Λοιπὸν προσέμενον τὸν νέον ἀρχιερέα, μὲ τὸν ἐρχομὸν τοῦ ὁποίου ἐλπίζομεν νὰ ἐξυπνήσῃ ἡ ἀποκοιμισμένη μας Ἐκκλησία¹. Τὸ δὲ ὄλον κοινὸν τῆς πατρίδος ἔχει μὲν χρέη πολλὰ καὶ δοσίματα, πλὴν ἡσυχαστικώτερον εἶναι καὶ ἀναπαυτικώτερον ἀπὸ ἄλλους τόπους, ὡσὰν ὅπου εἶναι παντάπασιν ἐλεύθερον ἀπὸ καταπατήματα τῶν ἑτερογενῶν. Ὁ δὲ κυρ - Ἀνάστος εἶναι καλὰ, πλὴν ἀγωνίζεται καὶ δουλεύει ἄοκνα καὶ ἀδιάκοπα εἰς τὰ ὑποστατικά του, ἀγκαλὰ καὶ ἡ ἡλικία του δὲν τὸ ἀπαιτεῖ, ὅμως ἂν δὲν κάμῃ ἔτσι δὲν ἠμπορεῖ νὰ περάσῃ, διατὶ κοντὰ εἰς τὰ δοσίματα εἶναι καὶ μεγάλη ἀκρίβεια εἰς ἕλα τὰ πράγματα. Τὸ δὲ μοναστήριον στέκει καλὰ, πλὴν ἔστερημένον ἀπὸ ἀνθρώπους καὶ ἔξω ἀπὸ τὸν καθηγούμενον κυρ - Δοσίθεον καὶ ἄλλον ἕνα προηγούμενον δὲν ἔχει. Ἀγωνίζεται ὅμως ὁ κυρ - Δοσίθεος εἰς τὸ νὰ αὐξήσῃ τὰ πράγματα, μὰ καλογέρους καὶ ἀσκητὰς νιέντε. Ἴσως ὅμως μὲ τὸν καιρὸν οἰκονομήσει ἡ θεία χάρις καὶ εἰς τοῦτο. Διὰ δὲ τὰ ἄσπρα ὅπου γράφετε νὰ στείλετε, ἐγὼ δὲν γράφω, παρὰ ὁ αὐτὸς καθηγούμενος καὶ κυρ - Ἀνάστος σᾶς γράφουν ποῦ καὶ πῶς καὶ πόσα, δύο φορὰς τὰ πεντακόσια καὶ ἐκεῖνοι εἶναι ἔτοιμοι νὰ τὰ οἰκονομήσουν, καθὼς τοὺς γράφετε, ἐκεῖνων εἶναι τούτη ἡ δουλείσις. Περὶ δὲ τῶν ἐκκλησιῶν τῆς οἰκοδομῆς οὐδὲ λόγος ἠμπορεῖ ἔδῳ νὰ μελετηθῇ, ὄχι ἔργον νὰ γενῆ. Εἶδα εἰς τὸ γράμμα τοῦ κυρ - Ἀνάστου, ὅτι γράφετε εἰς ἕνα μέρος διὰ ἄλλα βιβλία τοῦ σχολείου, ἂν χρειάζονται. Λοιπὸν βλέποντας τὸν θεῖόν σας ζῆλον, σᾶς σημειῶνω ταῦτα τὰ βιβλία ὡς χρειαζόμενα εἰς τὸ σχολεῖον, τὰ ὁποῖα δὲν τὰ ἔχει : τοῦ Μεγάλου Ἀθανασίου τὰ ἅπαντα, Κυρίλλου Ἀλεξανδρείας τὰ ἅπαντα, Γρηγορίου Νύσσης τὰ ἅπαντα, Ἐπιφανίου Κύπρου τὰ ἅπαντα, Φωτίου Ἀμφιλόχεια, Ξενοφώντος τὰ ἅπαντα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα ὅσα καὶ ὁποῖα εὐρεθοῦν εἶναι μέγαλον τὸ καλὸν καὶ πολλὸς ὁ μισθὸς νὰ σταλθοῦν.

Ταῦτα μὲν ἐπὶ τοῦ παρόντος καὶ μὲ δευτέραν ἀπόκρισιν γράφομεν καὶ ἄλλα. Αἱ δὲ πανιέροι αὐτῆς εὐχαὶ εἶησαν μεθ' ἡμῶν.

αψήεω (1795) Ὁκτωβρίου λη ἐκ Δημητσάνης

Τῆς πανιερότητός της ταῖς ἐπιταγαῖς ὅπως εὐπειθής

¹ Ἀγαπίος ὁ Παπιδόπουλος

Εἰς τὴν ἀριστερὰν ὄψαν τῆς α' σελίδος δι' ἄλλης χειρὸς τὸ ὑστερόγραφον τοῦτο :

1. Τὸ ἐνδιαφέρον τοῦτο τμήμα τῆς ἐπιστολῆς τοῦ διδασκάλου Ἀγαπίου μετὰ τῆς μνημονευομένης παραίτησας τοῦ Δημητσάνης Ἀμβροσίου ἐκ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 5 χειρογράφου κώδικος τῆς ἐν Δημητσάνῃ Βιβλιοθήκης βλ. ἐν Τάσου Ἀθ. Γριτσοπούλου, Ἀρχιεπισκοπὴ Δημητσάνης καὶ Ἀργυροκάστρου. «Ἐπετηρὶς Ἑταιρ. Βυζαντ. σπουδῶν», τόμ. Ν' (1950), σελ. 239—241. Ἄλλο δὲ τμήμα τῆς αὐτῆς ἐπιστολῆς, ἐξ ἀντιγραφῆς Ἱερωνύμου Βογιατζῆ βλ. ἐν Γ. Γ. Παπαδοπούλου, ἐνθ' ἀνωτ., σελ. 539—540.

Ὁ παιδαγωγὸς κυρ-ῚΗσαίας δουλικῶς σᾶς προσκυνεῖ. Εἰς τὸ παρὸν σημειῶ κᾶπου-κᾶπου ἀστείότητες, ἐπειδὴ στοχάζομαι ὅτι τὰ χαροποιὰ ἀγαπάτε νὰ ἀκούετε διὰ τὴν π(ατ)ρίδα, τὸ ὁποῖον εἶναι τοῦ ζήλου καὶ ἡ εὐχῆ σας νὰ βοηθήσῃ νὰ σᾶς γράψω δεύτερον πλέον χαρμόσυνον καὶ γράφω ὅλην τὴν ἀλήθειαν διὰ ἀρετὴν ὅμως καὶ εὐταξίαν μὴ ζητεῖτε.

21

Τὴν ὑμετέραν σεβάσιμόν μοι πανιερότητα δουλικῶς προσκυνῶ καὶ τὴν θεηφόρον καὶ ἀγίαν αὐτῆς δεξιὰν πανευλαβῶς κατασπάζομαι.

† Ἦν μοι καὶ περιφρουρεῖη ὁ ἐν σπηλαίῳ γεννηθεὶς καὶ ἐν φάτνῃ ἀνακλιθεὶς θεάνθρωπος Ἰησοῦς ἡμῶν Χριστός, ἐν τῇ κατ' ἄμψω ὑγιείᾳ καὶ τῇ ἐπαπολαύσει τῶν κατὰ θείαν ἀρέσκειαν ἀγαθῶν εἰς ἔτη πλεῖστα. Ἐλαβον τὸ πρὸ πολλοῦ ἡγαπημένον μοι αὐτῆς γράμμα, παρ' οὗ τὴν ἐφετατάτην καὶ εὐκταϊοτάτην μοι αὐτῆς ὑγιείαν μαθὼν ἀμέτρως ἐχάρην, δοξάζων τὸν πολυέλεον θεόν, ὁποῦ τῆς ἐχάρισε καὶ ὑγιείαν καὶ προθυμίαν εἰς τὰ καλὰ καὶ θεοφιλεῖ ἔργα καὶ οὔτε ἀπὸ τὸ γηρατεῖον βαρύνεται εἰς αὐτά, οὔτε ἀπὸ τὸ μῆκος τοῦ τόπου, ἀλλὰ μετὰ προθυμίας βοηθεῖ καὶ πατρίδα καὶ συγγενεῖς καὶ φίλους καὶ σχολεῖα. Ὅθεν εἰς τοῦτο ἐγὼ δὲν τὴν παρακινῶ πλέον, ὡσὰν ὁποῦ ἔχει οἴκοθεν τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν ὁδηγεῖ εἰς τὰ θεάρεστα ἔργα, χωρὶς συμβουλήν ἀνθρωπίνην.

Ἐγὼ, δεσπότῃ μου, καθὼς τῆς προέγραφα, ὅτι περιέρχομαι εἰς τὰς πολιτείας τοῦ Μορέως, διδάσκων τὸν λόγον τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου¹, τοὺς ἀδελφούς μας χριστιανούς ἐπ' ἐκκλησίας, δὲν ἔτυχα εἰς τὸ χωρίον ὅταν ἦλθαν τὰ γράμματά της, διὰ νὰ κάμω τὴν ἀπόκρισιν εὐθύς, διὰ τοῦτο ἔγινεν ἡ ἄργητα. Τώρα ὅμως, ἐπειδὴ εὐρίσκομαι εἰς τὴν Πάτραν ὅλον τὸ ἀνά χειρας σαρανταήμερον, διδάσκων ὡς ἄνωθεν καὶ εὐρῶν ὀκαζιδὸν διὰ τὰ αὐτόθι δὲν ἔλειψα κατὰ τὸ χρέος μου νὰ τῆς γράψω καὶ νὰ τῆς ἀποκριθῶ εἰς τὰ γραφόμενα, ὅτι καθὼς γράφει εἴμεθα ὅλοι ὑποκλινεῖς συμπατριῶται νὰ ἐκτελοῦμεν τὰς προσταγὰς της, ὁποῦ ἠθέλε γράφει πρὸς ἡμᾶς, προθυ-

1. Ὁ Ἀγάπιος οὗτος Λεονάρδος, ἰδρυτῆς καὶ στηλοβάτης τῆς ἐν Δημητσάνῃ Σχολῆς οἰκουμενικῆς ἱεροκλήρουξ κατέστη διὰ συνοδικοῦ πατριαρχικοῦ συστατηρίου γράμματος τοῦ ἀπὸ Σμύρνης ποτριάρχου Προκοπίου, κατὰ Δεκέμβριον 1786. Βλ. [Ε. Καστόρχη], ἔνθ' ἄνωτ. σελ. 63—64. Τὸ γράμμα τοῦτο ἀπόκειται ἤδη ἐν τῇ Βιβλιοθήκῃ Δημητσάνης. Περὶ τοῦ ἀνδρὸς ὑπάρχει ἡ ἀκόλουθος βιβλιογραφία: [Ε. Καστόρχη], ἔνθ' ἄνωτ., σελ. 7 κέξ.—Κ. Ν. Σάθα, ἔνθ' ἄνωτ., σελ. 626—629. L. Pet it. Le canoniste Agapios Leonardos, «Echos d'Orient», τόμ. Π (1898—1899), σελ. 204 κέξ.—(Κ. Ι. Δυοβουνιώτου), Ἀγάπιος Λεονάρδος «Ἱερός Σύνδεσμος», ἔτ. ΙΒ' (περ. β'), φ. 269 (15 Ἰουλ. 1916) σελ. 1—3.—Χρυσοστ. Παπαδοπούλου, Ἀρχιεπ. Ἀθηνῶν, Ἑλληνικαὶ συλλογαὶ τῶν ἱερῶν κανόνων κατὰ τοὺς μετὰ τὴν Ἀλωσιν χρόνους «Θεολογία», τόμ. ΙΓ' (1935) σελ. 7—8.—Κ. Γ. Ζησίου, Διδάσκαλοι τοῦ Γένους, ἐν Ἀθήναις 1915, σελ. 43—46.

μότατα. Καὶ ταῦτα ὡς ἐν συντόμῳ, πρὸς ἀπόκρισιν τοῦ πρὸς ἐμέ της γράμματος. Ἐγὼ ὅμως βλέποντας τὴν προθυμίαν της εἰς τὰ καλὰ καὶ θεοφιλῆ ἔργα, ἠθέλησα νὰ τὴν βάλω εἰς κόπον θαύραστον καὶ ψυχοσωτήριον, εἶναι δὲ ὁ κόπος τοῦτος τὸ βιβλιάριον, ὅπου τῆς περιλαίω μὲ τὸ παρὸν μου δουλικὸν γράμμα, τὴν περικαλῶ νὰ λάβῃ τὸν κόπον νὰ γένη πατῆρ τοῦ βιβλιαρίου καὶ νὰ τὸ στείλῃ νὰ τυπωθῆ εἰς Λειψίαν ἢ εἰς τὴν Βενετίαν καὶ ἐπειδὴ εἶναι μικρὸν τὸ βιβλιάριον, ἂν ἀγαπᾷ καὶ εὐχαριστῆται ἡ πανιερότης της νὰ κάμῃ ἕξ ἰδίων της τὰ ἔξοδα τοῦ τύπου, εὐλογητὸς ὁ Θεός· εἰ δὲ καὶ ἀδυνατεῖ καὶ δὲν εὐρίσκεται εἰς δύναμιν, δὲν τὴν ἐνοχλῶ παρέκει, παρὰ τὴν περικαλῶ τοῦτο μόνον, νὰ φροντίσῃ νὰ τυπωθῆ τὸ ὀγληγορώτερον καὶ νὰ σταλθῆ ἐδῶ εἰς Πάτραν, τὰ βιβλία τοῦ τύπου ὅλα εἰς κασέλα, ὁμοῦ καὶ ὁ λογαριασμὸς τοῦ τύπου καὶ ἐγὼ ἀποκρίνομαι τὰ ἔξοδα μέχρι ὀβολοῦ. Αὐτὸ περικαλῶ τὸν γλυκύτατόν μου δεσπότην νὰ τυπωθῆ, διατὶ εἶναι τὸ βιβλιάριον μικρὸν μὲν κατὰ τὴν ποσότητα, μέγα δὲ καὶ ψυχοφελέστατον κατὰ τὴν ποιότητα καὶ ἐλπίζω εἰς Θεὸν νὰ ὠφελήσῃ πολλὰς ψυχάς, τῶν ὁποίων ὁ μισθὸς θέλει ἀποδίδεται πρῶτον εἰς τὴν πανιερότητά της, ὡς πρωταίτιος καὶ συνεργὸς τοῦ τύπου. Τὰ βιβλιάρια πρέπει νὰ τυπωθοῦν κατὰ τὸ σχῆμα, μῆκος καὶ πλάτος τοῦ βιβλιαρίου ὅπου ἵστέλω, τὰ βιβλία ὅπου νὰ τυπωθοῦν νὰ εἶναι τὸν ἀριθμὸν χιλιάδες δύο, δεμένα μὲ καρτόνι. Ὁ τυπογράφος νὰ μὴν ἔχη ἔξουσίαν νὰ κρατήσῃ ἑδικὰ του βιβλία νὰ πουλήσῃ, παρὰ ὅσα τυπωθοῦν νὰ τὰ παραλάβετε ἡ πανιερότης σας ὅλα ἂν τὰ τυπώσητε εἰς τὴν Βενετίαν, προσέχετε νὰ μὴ σᾶς γελάσῃ ὁ τυπογράφος, διατὶ ἀκολουθεῖ μεγάλη ἀπάτη ἀπὸ τὴν πλεονεξίαν τῶν τυπογράφων. Τὰ βιβλία στέλνοντάς τα εἰς Πάτρας, ἂν ἐγὼ δὲν εὐρεθῶ ἐδῶ διὰ νὰ τὰ παραλάβω καὶ νὰ μετρήσω τὰ ἄσπρα, νὰ ἐγχειρίζονται εἰς τὰς χεῖρας τοῦ κυρ - Νικολῆ Σταυρινόπουλου, συμπατριώτου μας καὶ αὐτὸς θέλει μετρήσῃ τὰ ἄσπρα, ὅθεν γράφετε καὶ διορίζετε¹.

Ταῦτα περικαλῶ, δεσπότη μου πανιερώτατε, νὰ τελειωθοῦν ἐπιμελῶς καὶ ταχέως, ἐγὼ δὲ μένω δοῦλος της πρόθυμος εἰς τὰς προσταγὰς της πρὸς δὲ τὸν φιλόανθρωπον Θεὸν ὑπὲρ αὐτῆς ἰκέτης διάπυρος, ἧς τὰ ἔτη εἶσαν ὅτι πλεῖστα καὶ σωτηρίας ἐχόμενα.

αψηε' [1795] Δεκεμβρίου κη ἀπὸ π. π(άτρας).

Ὅλος εἰς τοὺς ὀρισμοὺς πρόθυμος
ταπεινὸς

χατζη - Ἀγάπιος ἱερομό(ναχος)

ὁ Λενάρδος, ὁ καὶ τάχα διδάσκαλος

1. Τὸ βιβλίον, περὶ τοῦ ὁποίου ὁ συγγραφεὺς παρακαλεῖ τὸν Ἀνθίμω νὰ μερμνήσῃ διὰ τὴν ἐκτύπωσιν, ἐξεδόθη πράγματι ἐν Τεργέστη, δὲν ἀναφέρεται ὅμως παρὰ Κ. Σάφθα (Νεοελλ. φιλολ., σελ. 629) τὸ ἔτος τῆς ἐκδόσεως, παρὰ Ε. L e g r a n d δὲ δὲν ἀναγράφεται.

Εἰς τὴν ἀριστερὰν ὡς τῆς α' σελίδος σημειοῦνται ταῦτα :

Ὁ ἅγιος Παλαιῶν Πατρῶν κυρ-Γρηγόριος ἀδελφικῶς κατασπάζεται αὐτὴν δι' ἐμοῦ. Τὸν εὐγενέστατον κυρ-Ἰωάννην ἀνεπιόν σας καὶ αὐτάδελφόν σας κυρ-Γεώργιον καὶ κυρίαν νύμφην σας καὶ λοιποὺς συγγενεῖς σας ὀλοφύχως εὐχομαι¹.

22

Τὴν ὑμετέραν σεβάσιμον ἡμῖν πανιερότητα ταπεινῶς προσκυνοῦμεν σὺν τῷ ἀσπασμῷ τῆς θεηφόρου αὐτῆς δεξιᾶς.

Δεόμενοι τοῦ ἁγίου Θεοῦ ὑπὲρ τῆς κατ' ἄμφω ὑγείας, εὐτυχίας καὶ σωτηρίας, ἐλάβομεν περιχαρῶς τὸ σεβάσιμον ἡμῖν καὶ πρὸ πολλοῦ εὐκαίῳ γράμματι, ὅπερ ἀναγνόντες ἐνηχήθημεν παρ' αὐτοῦ τὴν πολυέραστον ἡμῖν αὐτῆς ὑγίειαν καὶ τὴν τῶν γηρατείων ἀτονίαν, τὴν ὁποίαν συμπεραίνομεν καὶ χωρὶς νὰ μᾶς τὴν γράψῃ, συμπεραίνοντες αὐτὴν ἀπὸ λόγου μας. Εἶδομεν ἔτι καὶ τὰ ἐν αὐτῷ πρὸς ἡμᾶς παρ' αὐτῆς σημειωθέντα, διὰ τὰ ὁποῖα ἤδη καὶ τῆς ἀποκρινόμεθα.

Καὶ πρῶτον διὰ τὰ πεντακόσια, ὅπου μᾶς σημειώνει νὰ δίδωνται εἰς τὸ σχολεῖον, κατ' ἔτος ἀνὰ πενήτηντα, διὰ τὸ ὁποῖον ἡμεῖς ἐκάμαμεν ἄλλην οἰκονομίαν, τὴν ὁποίαν ἐλπίζομεν νὰ δεχθῆ καὶ νὰ ἐπαινέσῃ καὶ ἡ πανιερότης τῆς, δηλονότι² ὠμίλησαμεν τῶν χριστιανῶν εἰς τὸν Ταξιάρχην καὶ ἀπεφασίσαμεν μετ' αὐτῶν διδάσκαλον νὰ διαβάξῃ τὰ κοινὰ γράμματα τὰ παιδία τοῦ μαχαλᾶ ἐκείνου καὶ νὰ λαμβάνῃ τὰ ἄνωθεν πενήτηντα, τὸ ὁποῖον τὸ ἐδέχθησαν οἱ χριστιανοὶ μετὰ χαρᾶς καὶ ὑψωσαν χεῖρας καὶ ὄμματα πρὸς οὐρανὸν ὑπὲρ τῆς ἡμετέρας πανιερότητος καὶ εὐθύς ἐδιωρίσαμεν καὶ ἀπεφασίσθη διδάσκαλος ἕνας ἱερεὺς καὶ ἐσύναξε τὰ παιδία καὶ τὰ διαβάξει ἀπὸ δεκάτην πέμπτην Μαΐου. Καὶ τοῦτο τὸ ἐκάμαμεν, δεσπότη μου, ὄχι διὰ ἄλλο, παρὰ διατί τὸ σχολεῖον τὸ κοινὸν ὅπου ἔχομεν εἰς τὴν ἁγίαν Κυριακὴν, δὲν προφθάνει ὁ διδάσκαλος νὰ διαβάσῃ ὅλα τὰ παιδία, διατί εἶναι πολλά. Καὶ ἄλλο, τὸν χειμῶνα νὰ ἔρχονται τόσον διάστημα δυσκολεύονται. Ὅθεν, ἂν ἀγαπᾶτε νὰ γίνῃ τοῦτο τὸ σχολεῖον ὅλον τῆς πανιερότητός σας καὶ νὰ ἔχετε τέλειον τὸν παρὰ Θεοῦ μισθόν, διὰ νὰ στερεωθῆ καὶ νὰ μένῃ εἰς πολλοὺς χρόνους, πρέπει νὰ στείλετε τὰ πεντακόσια γρόσια ἐδῶ, νὰ δωθοῦν ἢ εἰς τὸ κοινὸν τοῦ χωρίου ἢ εἰς τὴν ἐπαρχίαν τοῦ ἀρχιερέως μας ἢ εἰς κανένα ὑποκείμενον κυβερνημένον τοῦ χωρίου μας, διὰ νὰ μὴν ἔχωμεν σκοτοῦρες καὶ τύρβες, τόσον ἡμεῖς, ὡσὰν καὶ ἡ πανιερότης τῆς, ἴσως γένη καμμίαν φορὰν

1. Τῆς προκειμένης ἐπιστολῆς τὴν ἐξωτερικὴν λευκὴν σελίδα ἐχρησιμοποίησε κατ' Ἰούνιον 1796 ὁ Ἰωάννης Παπαδιαμαντόπουλος δι' ἀσημάντους τινὰς σημειώσεις.

2. Διὰ τὸ περὶ τὸ σχολεῖον τῶν Ταξιαρχῶν τῆς Δημητσάνης σχετιζόμενον τμήμα τῆς ἐπιστολῆς ταύτης βλ. Τάσσοϋ Ἀθ. Γρηγοροπούλου, Νεόφυτος Καρακάλλος, μητροπολίτης Μονεμβασίας, ὁ ἐκ Δημητσάνης: «Ἀθηνᾶ», τόμ. ΝΙ' (1949), σ. 256-257.

κανένα ἔμπόδιον, διὰ τὸ μῆκος τοῦ τόκου καὶ τὰ συμβεβηκότα τοῦ χρόνου. Δεύτερον, νὰ στείλετε ἀκόμη ἄλλα πεντακόσια γρόσια, διὰ νὰ φθειασθῇ ἓνα σίτι εἰς τὸ προαύλιον τῶν παμμεγίστων Ταξιαρχῶν, νὰ κἀθῆνται τὰ παιδία ὁποῦ διαβάζουν, ὁμοῦ μὲ τὸν διδάσκαλον, ὅτι τῶρα τὰ διαβάζει ὁ διδάσκαλος εἰς τὰ ἔργαστήρια τῶν Ταξιαρχῶν, τὰ ὁποῖα εἶναι καταχालασμένα καὶ τὰ ἔμερεμετίσανε οἱ ἐπίτροποι τοῦ κοινοῦ σχολείου ὁποῦ ἐδιωρίσαμεν ἕξ ἰδίων τους, οἱ ὁποῖοι εἶναι πρῶτον ὁ ἡγαπημένος μας αὐτάδελφός της κυρ - Ἀνάστος, μὲ ἄλλους δύο νέους, οἱ ὁποῖοι σᾶς προσκυνοῦν.

Διὰ δὲ τὸ νερὸ τῆς βρύσης τοῦ μοναστηρίου ὁποῦ μᾶς γράφει, ἠθέλαμεν ὑπάγει εὐθύς, ὅμως ὁ ἡγούμενος εἶχεν ὑπηρεσίαν εἰς τοῦ Μπαρδάκη καὶ εὐρίσκετο ἐκεῖ καὶ μετ' ὀλίγας ἡμέρας ὁποῦ ἔρχεται θέλομεν ὑπάγει κατὰ τὴν προσταγὴν της καὶ θέλομεν κάμει ἐκεῖνο ποῦ γνωρίζομεν καὶ δυνάμεθα καὶ ἄς μείνῃ καὶ περὶ τούτου ἤσυχος, ἀγκαλὰ καὶ ὁ κυρ - Δοσίθεος εἶναι ἄνθρωπος πρόθυμος καὶ τὸ ἔχει ἀρχινισμένον καὶ μερικὸν τελειωμένον, ἐπειδὴ ἔχει σκοπὸν νὰ τὸ φτειαῖν ὅλον καινούργιον καὶ ἂν ἀγαπᾷ ἄς περάσῃ τὰ ἔξοδα, χωρὶς καμμίαν ὑποψίαν. Εἶναι δεσπότη μου, ἄνθρωπος καλός, εἶναι ὅμως ὁ ταλαίπωρος μοναχός.

Διὰ δὲ τὰ ἄσπρα ὁποῦ ἐστείλατε τοῦ ἁγίου Σμύρνης, διὰ τὸ σχολεῖον τοῦτο τὸ ἑλληνικόν, ἀγκαλὰ καὶ δὲν μᾶς ἐσημείωσεν ἡ πανιερότης του, πλὴν δὲν εἶναι τίποτα ἐπειδὴ καὶ ἡ πανιερότης του εἶναι ἐπίτροπος τοῦ σχολείου καὶ προσπαθεῖ καὶ ἄλλο ὅ,τι ἡμεῖς, εὐλογητὸς ὁ θεὸς ἐπειδὴ καὶ εἴμεθα σύμφωνοι μετὰ τοῦ συναδελφοῦ κυρ - Ἀγαπίου καὶ τῷ σχήματι καὶ τῇ γνώμῃ καὶ τῇ πατρίδι καὶ τῇ διαίτη καὶ ζῶμεν δημοτσανίτικα, πότε μὲ μολόχες, πότε μὲ τζικνίδες, πότε μὲ λάπαθα, πότε μὲ βροῦβες, πότε μὲ σαλάγκους, πότε μὲ ἄβρονιές, πότε μὲ ἀριάνι, πότε μὲ μοναχὸν ψωμί. Ἐκ τούτου δὲν μᾶς μέλει πόσα ἔρχονται καὶ πόθεν ἔρχονται, ὡσὰν ὁποῦ καὶ μὲ τὰ ὀλίγα ἀρκούμεθα, ὡσὰν καὶ μὲ τὰ πολλά. Καὶ ἂν μᾶς περισσεύσῃ τίποτα, δεσπότη μου, δὲν τὸ φυλάττομεν οὔτε διὰ τὰ γηρατεῖά μας, οὔτε διὰ τοὺς συγγενεῖς μας. Ὁ θεὸς μάρτυς εἰς τοῦτο, οὐ γὰρ ἀνθρώποις πείθομαι. Διὰ δὲ τὰ βιβλία, ὁποῦ μᾶς γράφετε, πῶς δὲν εὐρίσκονται, ἄς εἶναι ὑπομονὴ καὶ ὅταν ευρεθῶσιν. Γῶρα ὁμῶς παρακαλοῦμεν τὴν πανιερότητά της, νὰ γράψῃ τοῦ κυρ - Παναγιωτάκη τοῦ Ἀσημάκη εἰς Βγιένναν, νὰ στείλῃ τὰ ἅπαντα τοῦ Θεοδωρήτου, διὰ τὰ ὁποῖα τοῦ ἔγραψα καὶ μὲ ἀπεκρίθη ὅτι τὰ ἔχει ἔτοιμα ἀγορασμένα, μόνον ἄνθρωπον δὲν εὐρίσκει νὰ τὰ στείλῃ καὶ ὅ,τι θέλετε νὰ στέλνετε ἐδῶ εἰς τὸ σχολεῖον, τόσον τὰ βιβλία αὐτά, ὅσον καὶ τὸ ράσον—ἰδοὺ τὸ ράσον, ὁποῦ παρακαλοῦμεν νὰ μᾶς στείλῃ—ὁποῦ σᾶς ἐγράφαμεν, τὸ φλαρίστικον, νὰ τὰ στέλνετε εἰς τὴν Πάτραν, ἢ εἰς τὸν ἀρχιερεῖα, ἢ εἰς κανένα ἀπὸ τοὺς πραγματευτὰς τούτους, Κωνσταντῆν Σπανὸν καὶ Δημητράκη Πατρινόν, καὶ ἀπὸ ἐδῶ τὰ λαμβάνομεν πλέον εὐκολώτερα πολλά, παρὰ ἀπὸ τὴν Σμύρνην.

Ἀκόμη, δεσπότη μου, σᾶς ἔγραψα ἀπὸ τὴν Πάτραν ἓνα γραμματάκι,

μὲ τὸ ὁποῖον σᾶς ἐσυντρόφευα ἕνα ἐγχειρίδιον, νὰ στείλετε εἰς τὸν τύπον νὰ τυπωθῆ, τὸ ὁποῖον περιέχει δοξολογίας καὶ εὐχὰς καὶ ἄλλα καὶ παρακαλῶ ὅταν ἔλθῃ εἰς τὰς πανιέρους χεῖράς σας νὰ τὸ ἐνεργήσετε μὲ ἐπιμέλειαν νὰ τυπωθῆ μίαν ὄραν πρότερον καὶ νὰ τὸ στείλετε εἰς Πάτραν, καθὼς σᾶς ἔγραφα, ἢ εἰς τὸν ἀρχιερέα, ἢ εἰς τὸν ἰδικὸν μας συντοπίτην Νικολῆν Σταυριανόπουλον καὶ ἂν δὲν τὰ δώσῃ ὁ κυρ-Ἰωάννης ὁ ἀνεψιός σας τὰ ἄσπρα τοῦ τύπου, τὰ ἀποκρίνομαι ἐγὼ εἰς Πάτραν εἰς ὅποιον μοῦ γράψετε. Παρακαλῶ, δεσπότη μου, αὐτὸ νὰ τὸ ἐπιμεληθῆτε καὶ ἔχετε πολὺν μισθόν. Ἔτι παρακαλοῦμεν νὰ μᾶς συγχωρήσετε, ὅπου δὲν σᾶς γράφομεν συχνὰ κατὰ τὸ χρέος μας, ὄχι ἀπὸ ἀμέλειάν μας, ἀλλὰ διατι ἐγὼ μὲν περιέρομαι ἔνθεν κἀκεῖθεν ἀκατάστατος, ὁ δὲ ἄλλος ἀδελφός οὔτε ἤξευρεῖ πότε ἔρχονται αὐτοῦ, οὔτε εὐκαιρεῖ ἀπὸ τὰ μαθήματα. Ἀκόμη παρακαλοῦμεν νὰ μᾶς συγχωρήσῃ ὅπου δὲν μᾶς συγχωρεῖ ὁ τόπος, νὰ φανῶμεν καὶ ἡμεῖς πρὸς τὴν πανιερότητά της εὐχάριστοι μὲ ὀλίγην ἀμοιβὴν ἀπὸ κανένα ματάχι τοῦ τόπου μας. Ὅθεν δίδομεν τὴν θείαν πρόνοιαν νὰ δώσῃ τὰς ἀμοιβὰς καὶ ἐν τῷ νῦν αἰῶνι καὶ ἐν τῷ μέλλοντι, παρ' ἧς καὶ εἶη ὑγιαίνουσα εἰς ἔτη πλεῖστα ἢ αἰ εὐχαὶ εἶψαν μεθ' ἡμῶν ἐν βίῳ παντί.

αψήσφ [1796] Ἰουνίου ἦν ἐκ Δημητσάνης

Δοῦλοι ταπεινοὶ καὶ εἰς τὰς προσταγὰς της προθυμότατοι, οἱ ἐν Χ(ριστ)ῷ ἀδελφοὶ καὶ πεφιλημένοι δύο

Χατζῆ Ἀγάπιος ἱερομ(όναχος) καὶ
Ἀγάπιος μοναχὸς Παπαδόπουλος

Ἐν δὲ τῇ ἀριστερᾷ ᾧα τῆς α' σελίδος προστίθενται ἐκ τῶν ὑστέρων ἄλλη χεὶρὶ καὶ μέλανι ταῦτα :

Τὸν εὐγενέστατον κ(ύριον) Ἰωάννην, ἀνεψιόν της, μετὰ τοῦ εὐγενεστάτου ἀρχοντικοῦ του καὶ π(ατ)ρός του ὀλοψύχως εὐχόμενος προσαγορευῶ, ὁμοίως καὶ λοιποὺς συμπατριώτας.

23

Τὴν ὑμετέραν σεβάσιμον πανιερότητα ταπεινῶς προσκυνοῦμεν.

Προλαβόντες ἀπεκρίθημεν αὐτῇ διὰ Πάτρας εἰς τὰ ὅσα μᾶς ἔγραφεν εἰς τὸ πρῶτον της γράμμα, ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ ἐλάβαμεν καὶ δευτέρον καὶ γράφουσα ἡμῖν τὰ αὐτά, ἰδοὺ πάλιν ἀποκρινόμεθα δευτέρον καὶ ἡμεῖς εἰς τὸ δευτέρον αὐτῆς γράμμα, εἰς τὸ ὁποῖον τῆς φανερώνομεν πάλιν, ὅτι τὰ πενήντα γρόσια ὅπου πρέπει νὰ ἔρχονται ἐδῶ κατ' ἔτος διὰ τὰ πεντακόσια ὅπου ἀφιέρωσεν, κατὰ τὰ δύο της γράμματα, αὐτὰ τὰ πενήντα καθὼς τῆς προεγράφομεν καὶ εἰς τὸ ἄλλο μας γράμμα, ἀπεφασίστηκαν νὰ δίδωνται εἰς ἕνα κοινὸν διδάσκαλον, νὰ διαβάξῃ τὰ κοινὰ γράμματα τὰ μικρὰ παιδία τοῦ πέρα μαχαλᾶ, τὸ ὁποῖον σχολεῖον μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν εὐχὴν σας ἐτελείωσε καὶ ἐνεργεῖται ἤδη καὶ διαβάξει τὰ παιδία ἕνας παπα-Γεώργιος Καραντζῆς. Τὰ πενήντα λοιπὸν γρόσια πρέπει νὰ τὰ ἐμβάζετε ἀπὸ Πά-

τραν, μὲ τὸ μέσον τοῦ τζοῶν Μουράτη, πραγματευτοῦ, ὁ ὁποῖος εἶναι ἄν(θρωπος) γνωστός καὶ πρὸς ἡμᾶς καὶ καθὼς μᾶς ἐγράφετε καὶ ἡ πανιερότης σας διὰ αὐτόν. Λοιπὸν ὁπότε δεῖτε καὶ σᾶς φωτίση ὁ ἅγιος Θεὸς στείλετέ τα εἰς Πάτρην τοῦ αὐτοῦ καὶ ἀπὸ αὐτὸν τὰ λαμβάνει ὁ παπα· κυρ· Γεώργιος εὐκόλως μὲ τὸ εἰδικόν μας μέσον.

Αὐτὰς τὰς ἡμέρας ἦλθεν ἕνας ἱερομόναχος ἀπὸ τὰ αὐτόθι, Κύριλλος λεγόμενος, καὶ μᾶς εἶπε μετὰ τοὺς χαιρετισμοὺς τῆς πανιερότητός σας, ὅτι ἔχετε κάποια βιβλία νὰ ἀγοράσετε διὰ τὸ σχολεῖον μας, διὰ τὰ ὁποῖα παρακαλοῦμεν νὰ λείψετε, ἐπειδὴ καὶ ἐγὼ ὁ χατζη - Ἀγάπιος, περιερχόμενος ἀποστολικῶς καὶ διδάσκων ἡῶρα διάφορα βιβλία καὶ αὐτὰ ὁποῦ μᾶς γράφετε αὐτοῦ καὶ ἄλλα περισσότερα. Καὶ ἐσυστήσαμεν μίαν βιβλιοθήκην εἰς τὸ σχολεῖόν μας μὲ τὴν εὐχὴν σας θαυμαστήν. Ὅθεν δὲν εἶναι χρεῖα ἀπὸ αὐτὰ τὰ βιβλία, μόνον ἅς λείψουν, δεσπότη μου, καὶ μείνετε ἡσυχος πλέον περὶ ταύτης τῆς φροντίδος. Τὸ σαλλὶ ἂν εἶναι χοντρον, στείλετέ το, εἰ δὲ καὶ εἶναι ψιλόν, μὴν τὸ στέλνετε διατὶ δὲν χρησιμεύει.

Τὸ βιβλίον ὁποῦ σᾶς ἔγραφα θέλει σᾶς σταλθῆ καὶ ἴσως τὸ ἔχετε λαβόμενον ἕως τὴν ὥρην, εἰ δὲ καὶ δὲν τὸ ἐλάβετε, ὁ μὴ γένοιτο, φαίνεται πὼς ἐχάθη· καὶ ἂν τὸ λάβετε, κάμετε ὅτι σᾶς φωτίσει ὁ Θεός, καθὼς σᾶς ἔγραφα. Τὸ νερόν τοῦ μοναστηρίου ἄρχισε καὶ γίνεται καὶ θέλει τελειώσει εἰς ὀλίγον καιρὸν μὲ τὴν εὐχὴν σας καὶ αὐτό. Μὲ φόβον καὶ ἐντροπὴν καὶ ἀπὸ στενοχωρίαν πολλὴν σᾶς φανερώνω καὶ τοῦτο, μὲ τὸ νὰ σᾶς βλέπω πολλὰ συμπαθητικούς ὅτι εἰσθε καὶ φιλόπτωχοι καὶ φιλόπατρις. Καὶ εἰς τοῦτο παρακαλῶ τὴν πατρικὴν μοι πανιερότητα νὰ μὲ συγχωρήσῃ εἰς τὴν αὐθάδειαν. Εἶναι δὲ τὸ αἴτημά μου τοῦτο. Τὸ χωρίον μας στενοχωρεῖται πολλὰ ἀπὸ νερόν, ἐπειδὴ καὶ ὁ Κάκαβος ἐχάλασε. Λοιπὸν ἂν τῆς εὐδίσκεται τίποτα διὰ τὸ θανατικόν της, ἢ ἀπὸ λόγου της ἢ ἀπὸ ἄλλον φιλόχριστον καὶ ἀβραμιαῖον, νὰ ἔκανε μίαν βοήθειαν, ὁποῦ ἢ τὸν Κάκαβον νὰ στερεώσωμεν καλὰ ἢ τοῦ Λουμένη νὰ φέρωμεν εἰς τὰ μνήματα. Τοῦτο τὸ καλὸν καὶ ψυχικὸν πόσον εἶναι τὸ ἀφίνω εἰς τὴν διάκρισίν της νὰ τὸ στοχασθῆ, ὅτι ἂν ἴσως ὅστις ποτήριον ψυχροῦ ὕδατος ποτίσῃ τὸν ἀδελφὸν του, κατὰ τὸ εὐαγγέλιον, πῶς μᾶλλον ὅστις ποτίζει πολλοὺς μὲ πηγὴν καὶ βρύσιν παντοτινὴν δὲν χάνει τὴν μισθὸν του. Ἐγραφα περὶ τούτου καὶ τῷ ἁγίῳ Σμύρνης, ἀμὴ δὲν τοῦ τὰ ἀφήνουν οἱ κοκῶνες τῆς Κωνσταντινουπόλεως νὰ περισσεύσουν, νὰ ἐνθυμηθῆ καὶ τὴν πατρίδα του. Θέλει ἔλθει ὁμως κειρὸς νὰ τὸ μετανοήσῃ.

Καὶ ταῦτα μὲν προσκνητηῶς τὰ δὲ ἔτη αὐτῆς εἶησαν Θεόθεν πλεῖστα καὶ ἡ ἁγία της εὐχὴ μεθ' ἡμῶν.

αψηςφ (1796) Ἰουλίου κγν ἐκ Δημητριάδος

Τῆς ὑμετέρας πανιερότητος δοῦλοι ταπεινοὶ καὶ εἰς τὰς προσταγὰς της προθυμότετοι

Χ(ατζη) - Ἀγάπιος Ἱερομόναχος καὶ
Ἀγάπιος μοναχός.

Ἐξωτερικῶς τῆς παρουσίας, παρὰ τὴν ἐπιγραφὴν τοῦ παραλήπτου, οὗτος ἔσημείωσεν : ἀποκρήθην 28 δ/κιμβρίου 1796.

24

Τὴν σεβασμιωτάτην μοι αὐτῆς πανιερότητα δουλικῶς προσκυνῶ καὶ τὴν ἱερὰν αὐτῆς δεξιὰν πανευλαβῶς ἀσπάζομαι. Τὸν κύριον Ἰωάννην, ἀνεψιὸν τῆς, πανοικί ὀλοφύχως ἀσπάζομαι.

Τὸ ἀπὸ Δεκεμβρίου εἰκοστῆς ἐβδόμης ἐκδοθὲν σεβάσιμόν μοι αὐτῆς γράμμα ἔλαβον καὶ ἐχάρην οὐ μικρὸν ἐπὶ τῇ ἀγγελίᾳ τῆς εὐκαιρίας μας αὐτῆς ὑγείας. Εἶδον, ἐπομένως, τὰ ὅσα γράφει καὶ στέλνει πρὸς τὸν αὐτάδελφόν τῆς κυρ - Ἄνάστον, ἀκόμη καὶ τὴν ὀρδινίαν καὶ ἀπόφασιν ὅπου κάμνει, διὰ τὰ πεντακόσια γρόσια ὅπου τοῦ στέλνει, τὰ ὁποῖα ὅλα θέλουν γίνεαι κατὰ τὴν ἀπόφασίν σας. Καὶ ἡ τιμιότης του τὸ ἐδέχθη μετὰ μεγάλης εὐχαριστίας καὶ προθυμίας καὶ θέλει ἀκολουθεῖ νὰ δίδῃ τὸ ἐτήσιον, τὰ πενήντα εἰς τὸν παιδαγωγὸν καὶ ζῶν καὶ μετὰ θάνατον. Καὶ ἰδοὺ ὅπου μισεύει διὰ Πάτρος, διὰ νὰ περιλάβῃ αὐτὰ τὰ πεντακόσια καὶ ὅσα ἄλλα τοῦ στέλνετε. Διὰ δὲ τὸ σαλὶ ὁμολογοῦμεν τὴν χάριν, διὰ τὴν φροντίδα ὅπου ἐλάβετε, πλὴν ἐπειδὴ δὲν μᾶς χρησιμεύει, ὥσάν ὅπου φοροῦμεν ράσα χοντρὰ καὶ σαγάκια εὐῶνα καὶ ἐφτηνά, τοῦ ἐπαραγγείλαμεν νὰ τὸ πουλήσῃ εἰς Πάτρος καὶ νὰ λάβῃ τὰ ἄσπρα νὰ τὰ οἰκονομήσῃ, καθὼς τοῦ γράφετε. Περὶ δὲ τοῦ Νικολῆ σᾶς γράφει κατὰ πλάτος ὁ κυρ - Ἄνάστος, τοῦτο μόνον σᾶς εἰδοποιῶ ὅτι ἦλθεν ἐδῶ καὶ ἔμεινε μερικὰς ἡμέρας καὶ πάλιν ἀνεχώρησε διὰ Σμύρνην, χωρὶς νὰ κάμῃ τίποτε. Τὰ δὲ εἰς Κορώνην καὶ Μεθώνην γράμματά σας θέλω τὰ στείλει μὲ ἄνθρωπον σίγουρον καὶ κατὰ τὴν ἀπόκρισιν ὅπου νὰ κάμουν σᾶς γράφω μετέπειτα. Ὁ διδάσκαλος Χ(ατζη)-Ἀγάπιος εὐρίσκεται κατὰ τὸ παρὸν εἰς τὴν Σμύρνην καὶ μετὰ τὸ Πάσχα τὸν προσμένομεν, ἴσως ἔλθῃ καὶ πρωτύτερα. Περὶ δὲ τοῦ νεροῦ δὲν ἔγινεν ἀκόμη καμμία ἀπόφασις, ὥσάν ὅπου οἱ ἄν(θρωπ)οὶ εἶναι ἐσκορπισμένοι εἰς τὰς δουλειὰς τους. Πολλὰκις ἐμελετήθη τοῦ Λουμένῃ καὶ ἔγινε στοχασμὸς τῶν φρονηματέρων, ὅτι νὰ χρειάζωνται τρεῖς ἢ δύο ἡμισυ χιλιάδες γρόσια νὰ ἔλθῃ ἕως τὰ Μαγγάνια, ὅμως τὸ κοινὸν ἔχει μπόρτζι παλαιὸν πολὺ καὶ δὲν προφθάνει. Ἄν ἀγαπᾶτε, σημειώσατε μυστικὰ τοῦ κυρ - Ἀνάστου τὴν δόσιν σας διὰ νὰ πάρουν μέτρον καὶ θεμέλιον νὰ ἀκολουθήσουν τὰ λοιπὰ.

Ταῦτα μὲν ἐπὶ τοῦ παρόντος. Τὰ δὲ ἔτη αὐτῆς εἶψαν πλεῖστα καὶ σωτήρια.

αψ'ἕφ (1797) Μαρτίου εἰ ἐκ Δημητσάνης.

Τῆς σεβασμιωτάτης μοι πανιερότητος ὅλων εἰς τοὺς ὀρισμούς.
Ἄγάπιος ὁ Παπαδόπουλος

25

Τὴν σεβασμιωτάτην μοι αὐτῆς πανιερότητα εὐλαβῶς προσκυνῶ σὺν τῷ ἄσπασμῷ τῆς πανιέρου αὐτῆς δεξιᾶς μετὰ τοῦ σωτηρίου προσήματος. Τὸν τιμιώτατον κύριον Ἰωάννην Καράκαλλον ὀλοψύχως ἀσπάζομαι σὺν τῷ Χ(ρι-
στοῦ)ς ἀνάστη.

† Διατηρεῖν ὑμᾶς ὁ ἐκ νεκρῶν ἀναστὰς ὑγιαίνοντας κατ' ἄμφω καὶ εὐημεροῦντας, ὡς ἐπίσθε. Περιχαρῶς καὶ μετὰ εὐλαβείας ἐλάβομεν τὸ εὐχαιτικόν σας καὶ ποθητὸν ἡμῖν γράμμα μὲ τὸ αἴσιον κατευόδιον τοῦ κυρ - Ἀνάστου, ἐχάρημεν ἀμέτρως ἐπὶ τῇ ἀγγελίᾳ τῆς ποθητῆς ἡμῖν ὑγείας σας καὶ ἐπὶ τῇ πρὸς ἡμᾶς π(ατ)ρικῆ σας ἀγάπῃ καὶ προθύμῳ διαθέσει εἰς τὸ κατὰ πάντα βοηθεῖν τῇν πατρίδα καὶ ὁ μισθαποδότης νὰ σᾶς ἀναπληρώσῃ ἔν τε τῷ παρόντι καὶ ἐν τῷ μέλλοντι. Εἶδομεν ἐπομένως καὶ τὰ κατὰ μέρος σημειωθέντα. Καὶ πρῶτον μὲν ἀπακρινόμεθα διὰ τὰ βιβλία, ὅπου τώρα μὲ κυρ - Ἀνάστον ἐστείλατε, ὅτι ἐδιαλέξαμεν ὅσα ἔδιδαν χέρι καὶ ἐκρατήσαμεν διὰ τὸ σχολεῖον, καθὼς γράφετε, καὶ τὰ ἐβάλαμεν κοντὰ εἰς τὰ ἄλλα εἰς τὴν βιβλιοθήκην καὶ εἶη ὁ μισθὸς ὑμῶν ἐν τοῖς οὐρανοῖς, γραφῆναι τὰ δνόματα ὑμῶν ἐν τῇ Βίβλῳ τῶν σωζομένων. Τὰ δὲ λοιπὰ μερίζονται εἰς ἐκκλησίας καὶ ὅπου ἄλλοῦ χρειασθοῦν. Τὰ δὲ τοῦ Θεοδωρήτου, ὅπου ἔχετε σκοπὸν νὰ στείλετε, πρέπει νὰ εἶναι μόνον ἑλληνικά, ὄχι γραικολατῖνα, διατὶ ἔχομεν ἐδῶ γραικολατῖνα καὶ δὲν μᾶς ἀρέσουν. Τὰ μόνον ἑλληνικά εἶναι πέντε τόμοι καὶ ἔχουν πάχος καὶ μῆκος, ὡσὰν τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἱστορίαν

Τὰ δὲ διακόσια γρόσια, ὅπου ἐδώσατε τῷ κυρ - Ἀνάστῳ διὰ ὑπανδρείαν τεσσάρων κοριτσῶν, ἔχει νὰ τὰ οἰκονομίσῃ ὁ κυρ - Ἀνάστος, ὅπου ἤξεύρει καὶ ἠμπορεῖ νὰ τελειώῃ τοιαύτας, ἐπειδὴ ἐγὼ ἔχω τὴν φροντίδα τοῦ σχολείου καὶ δὲν μοῦ δίδει χέρι νὰ κοιτάξω ποῖος ὑπανδρεύεται καὶ ποῖος... Ὅμοιος καὶ τὸ σπίτι κοντὰ εἰς τοὺς Ταξιάρχας διὰ τὸ κοινὸν σχολεῖον, ὁ ἴδιος κυρ - Ἀνάστος θέλει ἐπιμεληθῆ νὰ γένη. Περὶ δὲ τοῦ νεροῦ, ὅπου γράφετε νὰ στείλετε τὰς δύο χιλιάδες γρόσια, μεγάλως ἐχαροποιήσατε τοὺς συμπατριώτας καὶ εἶναι ὅλοι νιβαντζήδες σας, πλὴν ἡ Σβύνα ἔχει μεγάλην δυσκολίαν νὰ ἔλθῃ καὶ ἔξοδα χρειάζονται ὑπερογκᾶ, εἶναι ὁμως τοῦ Λουμενῆ ὅπου ἠμπορεῖ νὰ ἔλθῃ μὲ εὐκολίαν εἰς τὰ μαγκάνια, ἠμπορεῖ νὰ ἔλθῃ καὶ ἔως τὸ διάσελον. Ὅμως, τόσον διὰ τὴν Σβύνα, ὅσον καὶ διὰ τοῦ Λουμένῆ, κατὰ τὸ παρὸν δὲν ἔχομεν μαστόρους ἐμπείρους νὰ κάμουν σκέψιν καὶ ἀπόφασιν. Ὅθεν, μὲ δεύτερον ὅπου ἤθελε κάμωμεν ἀκριβῆ τὴν σκέψιν καὶ τῶν δύο νερῶν καὶ τὴν τελείαν ἀπόφασιν τῶν ἐξόδων μὲ ἐμπείρους μαστόρους, θέλομεν σᾶς γράψῃ καὶ διὰ τὰ δύο νερὰ καὶ ὅπου ὄρισετε κάμετε τὴν καταβολήν.

Περὶ δὲ τοῦ μυστικοῦ, ὅπου μοι εἶπεν ὁ κυρ - Ἀνάστος, μεγάλως ἐχάρην καὶ ἐπιθυμῶ κατὰ πολλὰ καὶ τὴν ἀπόλαυσιν καὶ τὴν συναναστροφὴν καὶ ἐνθυμούμενος ἄλλος ἐξ ἄλλου γίνομαι ἀπὸ τὴν χαρὰν μου. Ὅμως τὰ ἐνταῦθα

περιστατικά μᾶς δειλιάζουν καὶ μᾶς ἐμποδίζουν ἀπὸ κάθε καλὴν ἀπόφασιν, καὶ ἄμποτε ἡ θεία πρόνοια νὰ δώσῃ τὴν εἰρήνην διὰ τῶν ἱερῶν σας εὐχῶν καὶ τότε Θεοῦ εὐδοκοῦντος ἴσως πληρωθῇ ἡ ἐπιθυμία ἡ ἐδική μας καὶ ἡ ἐδική σας¹.

Ταῦτα μὲν ἐν τοσοῦτῳ. Τὰ δὲ ἔτη αὐτῆς εἶεν Θεόθεν πλεῖστα καὶ σωτηριωδέστατα.

1800 Μαΐου 13 ἐκ Δημητσάνης

Τῆς σεβασμίου μοι πανιερότητος ταῖς ἐπιταγαῖς
ὄλως ὑποκλινῆς

Ἀγάπιος ὁ Παπαδόπουλος

Ἐν ὑστερογράφῳ σημειώσῃ κατὰ τὴν ἀριστερὰν ᾧαν τῆς α' σελίδος τῆς ἐπιστολῆς προσετέθη ἡ παράκλησις: θέλετε ἐγχειρίσει τὰ παρόντα τῷ κυρ-Δημητρίῳ Κοντογόνη.

26

Θεοπρόβλητε καὶ θεοφιλέστατε ἅγιε ἐπίσκοπε Μεθώνης κύριε κυρ-Ἄνθιμε, τὴν ὑμετέραν πανιερότητα εὐλαβέστατα προσκυνοῦμεν καὶ τὴν ἁγίαν αὐτῆς δεξιὰν γονυκλινωῶς καὶ αἰδεσίμως κατασπασζόμεθα.

Ἀγκαλὰ καὶ ἡ ὑμέτερα πανιερότητα νὰ ἐβεβαιώθῃ λεπτομερῶς παρὰ τοῦ ἡμετέρου υἱοῦ καὶ δούλου αὐτῆς κυρίου Θεοδώρου, συμφώνως μὲ κυρ-Ἰω(άννην) Παλατῖνον, περὶ τῆς ἀποικίας, ὅπου ἐπιχειρήσθημεν εἰς τὸ νὰ κατορθώσωμεν καὶ περὶ τῶν προνομίων καὶ χαρίτων, ὅπου ἡ εὐσεβεστάτη αὐτοκρατορίσσα καὶ βασιλίσσα Οὐγκαρίας καὶ Βοεμίας εὐσπλαχνικωτάτη κυρία ἡμῶν ἐσυγκατεύῃ εἰς τὸ νὰ χαρίσῃ εἰς τὸ γένος σιμὰ εἰς τὰ τραύματα καὶ πληγὰς ὅπου ἔλεινῶς αἰσθάνεται καὶ ὑποφέρει μὲ ἀκατάπαυστον πόνον ἐξ αἰτίας τοῦ ἀπερασμένου πολέμου καὶ ὅτι ὁ σκοπὸς ἡμῶν ἐξ ἀρχῆς ἐστάθῃ διὰ νὰ τὴν προσκαλέσωμεν εἰς τὸ νὰ λάβῃ τὴν φροντίδα τοῦ μέλλοντος ποιμνίου καὶ νὰ ἀξιοθῶμεν τῆς χάριτος ὅπου νὰ ποιμαινόμεθα παρὰ τῆς ὑμετέρας πανιερότητος, λαμβάνοντας καὶ τὸν ἐτήσιον μισθὸν παρὰ τῆς βασιλικῆς τῆς ἀποστολικῆς καὶ αὐτοκρατορικῆς μεγαλειότητος, καθ' ὃν τρόπον ἡ βασιλεία τῆς ἐδιώρισε εἰς τὸ κεφάλιον γ' τῶν προνομίων, διὰ τοῦ ὁποίου ἐβεβαιώθῃ καὶ ἐπεκυρώθῃ ἀρχιερεὺς τῆς μελλούσης ἀποικίας. Ἐλπίζοντας ὅτι ἐὰν καὶ ἡ ὑμέτερα πανιερότης δεχθῇ ταύτην τὴν ταπεινὴν μας προσφορὰν θέλει πασχίσει πολυτρόπως εἰς τὸ νὰ συστήσῃ τὸ ἐπιχειρησθὲν παρ' ἡμῶν

1. Τὸ τμῆμα τοῦτο τῆς ἐπιστολῆς, περὶ τοῦ μυστικοῦ, ἀντιγράφου ὁ αἰόδιμος Ἱερώνυμος Βογιατζῆς συνεδύασε πρὸς τὸ ἀπελευθερωτικὸν κίνημα τοῦ Ρήγα· βλ. Γ. Γ. Ἀγγελοπούλου, ἐνθ' ἀνωτ., σελ. 541—543. Πρβλ. καὶ Τ. Χ. Κανδηλώρου. Ἡ Δημητσάνα, σελ. 39—40.—Σπ. Π. Ἀμππου λόγοι καὶ ἄρθρα, ἐν Ἀθήναις 1902, σελ. 512—513.

ἔργον καὶ νὰ λάβῃ τὴν ἐπιθυμητὴν πληρεστάτην κατόρθωσιν, ὡς καὶ διὰ ζώσης φωνῆς πολλάκις μᾶς ἐπληροφόρησε.

Παρακαλοῦμεν λοιπὸν ταπεινῶς τὴν ὑμετέραν πανιερότητα νὰ δεχθῆ τὴν παροῦσάν μας ταπεινὴν προσφορὰν καὶ νὰ μᾶς ἀξιῶσῃ βεβαιωτικῆς εἰδήσεως, διὰ νὰ πληροφορησώμεν καὶ ἡμεῖς τὴν τρισαύγουστον αὐλήν, πρὸς τὴν ὁποίαν ὁ ρηθεις δοῦλος αὐτῆς κύριος Θεόδωρος ἔδωσε τὴν εἶδησιν εὐθὺς ὅπου ἤκουσε εἰς Τριέστι ὅτι ἐφθάσατε εἰς Λιβόρνον· μὴν ἀμφιβάλλῃ περὶ τοῦ ὀνόματος αὐτῆς ὅπου διὰ λάθος ἐγράφη ἀντὶ τὸ Ἄνθιμος, Εὐθύμιος. Καὶ ταῦτα μὲν, αἱ δὲ ἅγιοι αὐτῆς εὐχαὶ ἦσαν μεθ' ἡμῶν ἐν βίῳ παντὶ γένοιτο γένοιτο.

Ἐν Λιβόρνω τῇ α' τοῦ Μαρτίου 1776.

Ἰωάννης Παλατίνος
 Τῆς ὑμετέρας πανιερότητος
 Οἱ ταπεινοὶ δοῦλοι
 Χατζηδημήτριος Μαρκάκης¹
 Δημήτριος Χαρτουλάρης
 Θεόδωρος Μαρκάκης¹
 Νικολὸς Ἡλία Χαρβούρης

27

Ἡ ταπεινότης ἡμῶν διὰ τοῦ παρόντος αὐτῆς βεβαιωτικοῦ γράμματος δηλοποιεῖ ὅτι, ἐπειδὴ καὶ διὰ τὰ προλαβόντα ἀλλεπάλληλα καιρικὰ περιστατικά καὶ τὰ τῆς Πελοποννήσου ἐπισυμβάντα δυστυχήματα, καταλιπόντες ὅλοι οἱ ἀδελφοὶ ἅγιοι ἀρχιερεῖς τὰς ἐπαρχίας των, διὰ τὸν ἐπικείμενον φόβον τῶν Ἀλβανικῶν, ἀναχώρησαν ἐκεῖθεν διασωθεὶς ἕκαστος ὅπου ἠδυνήθη, ἀναχώρησα καὶ γὰρ, τόπου ἐκ τόπου περιερχόμενος καὶ ταλαιπωρούμενος καὶ αὐτοῦ τοῦ ἐπιουσίου ἄρτου ὑστερούμενος. Διὰ τοῦτο τανῦν ὅπου κατήντησα εἰς Τριέστιον, ἔκρινα πρέπον ὅτι μὲ τὸ νὰ ἠκολούθησαν οὕτω τὰ πράγματα καὶ ἡ μήτηρ ἡμῶν ἁγιωτάτη Ἐκκλησία, οἰκονομίαν ποιησαμένη ἀποκατέστησεν ἄλλον ἀντ' ἐμοῦ ποιμένα καὶ προστάτην τῆς ἁγιωτάτης ἐπισκοπῆς Μεθώνης, νὰ γράψω καὶ νὰ στείλω τὴν παραίτησίν μου ταύτην, ὅπου ἰδίᾳ γνώμη καὶ θελήσει παραιτοῦμαι ἀπὸ τοῦ νῦν τὸν θρόνον τοῦτον καὶ τὴν προστασίαν αὐτοῦ, ἵνα ἡ μήτηρ μου ἁγία τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία ἔχῃ τὴν ἄδειαν καὶ ἔξουσίαν, εἰς τὸ νὰ προνοήσῃ καὶ νῦν καὶ πάντοτε, ὡς καὶ προνόησε, καθὼς καὶ διὰ τὰς λοιπὰς ἐπαρχίας, οὕτω καὶ διὰ τὴν ἐπαρχίαν ταύτην τῆς

1. Οἱ ἐκ τῶν ὑπογραφόντων τὴν παροῦσαν ἐπιστολὴν Δημήτριος Μαρκάκης καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ Θεόδωρος εἶναι ἐκ τῶν γνωστῶν δρώντων προσώπων τῆς ἐν Λιβόρνω Ἑλληνικῆς Κοινότητος, κατὰ τοὺς χρόνους τούτους. Βλ. Ν. Β. Τωμαδάκη, Ναοὶ καὶ θεομοὶ τῆς Ἑλλην. Κοινότητος τοῦ Λιβόρνον· «Ἐπετ. Ἐταιρ. Βυζαντ. σπουδῶν», τόμ. ΙΣ' (1940), σελ. 118.

Μοθώνης. Διὸ καὶ εἰς τὴν περὶ τούτου ἔνδειξιν καὶ βεβαίωσιν, ἐγένετο καὶ ἡ παροῦσά μοι ἔγγραφος παραίτησις καὶ ἀπεστάλη τῷ παναγιωτάτῳ μοι αὐθέντῃ καὶ δεσπότη τῷ οἰκουμενικῷ πατριάρχῃ, κυρίῳ κυρίῳ Σωφρονίῳ καὶ τῇ ἱερῷ τῶν πανιερωτάτων ἁγίων ἀρχιερέων Συνόδῳ¹.

28

† Σωφρόνι(ος) ἔλέω θ(εο)ῦ ἀρχ(ιεπίσκοπος) Κω(νσταντινου)πόλ(εως) νέ(ας) ρώμ(ης) κ(αὶ) οἰκουμ(ενικὸς) Πατρ(ιάρχ)η(ς)².

|² † Ἐπειδὴ ὁ θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος πρῶν Μοθώνης κύρ Ἄνθιμος ἀπομακρυνθεὶς ἐν ταῖς προ |³ λαβούσαις καιρικαῖς περιστάσεσι τοῦ ἐμπιστευθέντος αὐτῷ λογικοῦ τοῦ Χ(ριστο)ῦ ποιμνίου, καὶ λει |⁴ ποτάκτης γενόμενος, καθαιρέσει τῆς ἀρχιερωσύνης αὐτοῦ καθυπεβλήθη διὰ τὸ τοιοῦ |⁵ τον ἔγκλημα, καὶ ἐπομένως κατὰ τὴν τῶν θείων, καὶ ἱερῶν νόμων διακέλευσιν ῥητῶς |⁶ διακελευόντων ἐπαρχίαν μὴ διαμένειν ἀπροστάτευτον ἐπὶ πολὺν χρόνον, ἀποκατέστη |⁷ ἐν τῇ ἐπισκοπῇ ταύτῃ, καὶ ἐχειροτονήθη ἕτερος γνήσιος, καὶ νόμιμος, καὶ κανονικὸς ἀρ |⁸ χιερέυς, καὶ πνευματικὸς ποιμὴν, καὶ προστάτης κατὰ τὴν ἀνέκαθεν ἱεράν τῆς τῆς ἐκκλη |⁹ σίας τάξιν, καὶ κανονικὴν διατύπωσιν, εἰς πνευματικὴν ἐπίσκεψιν τοῦ ἐν τῇ ἐπι |¹⁰ σκοπῇ, καὶ παροικίᾳ ταύτῃ λογικοῦ τοῦ Χ(ριστο)ῦ ποιμνίου· ὁ δὲ ρηθεις κύρ Ἄνθιμος μετὰ |¹¹ μεληθεὶς, καὶ ἐν συναισθήσει γενόμενος τοῦ τοιοῦτου πλημμελήματος, καὶ παραίτησιν |¹² οἰκειοθελῆ καὶ ἀβίαστον διὰ λιβέλου ἔξαποστείλας πρὸς ἡμᾶς, καὶ πρὸς πᾶσαν τὴν ἰε |¹³ ρὰν ἀδελφότητα, δι³ ἧς παραιτεῖται τῆς ἐπισκοπῆς ταύτης, ἧς ἀμετακλήτως ἐκπέτω |¹⁴ κε, προσέδραμεν ἐπομένως καὶ τῷ ἔλεει τῆς ἐκκλησίας, καὶ ἐδεήθη θεομῶς τυχεῖν |¹⁵ ἀθώωσης· τούτου χάριν οἴκτω καμφθέντες, καὶ τῇ συνήθει τῆς ἐκκλησίας εὐσπλαγ |¹⁶ χνίᾳ χρησάμενοι, γράφοντες ἐν ἁγίῳ πν(εύμα)τι, ἀποφαινόμεθα συνοδικῶς μετὰ τῶν περὶ |¹⁷ ἡμᾶς ἱερωτάτων ἀρχιερέων, καὶ ὑπερτίμων, τῶν ἐν ἁγίῳ πν(εύμα)τι ἀγαπητῶν ἡμῶν ἀδελφῶν, |¹⁸ καὶ συλλειτουργῶν, ἵνα ὁ ρηθεις θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος πρῶν Μοθώνης, ἐν ἁγίῳ |¹⁹ πν(εύμα)τι ἀγαπητὸς ἡμῶν ἀδελφός, καὶ συλλειτουργὸς κύρ Ἄνθιμος, ὡς ἐν αἰσθήσει γενόμενος καὶ |²⁰ μεταμεληθεὶς ἐπὶ τῷ τοιοῦτῳ πλημμελήματι, καὶ παραίτησιν οἰκειοθελῆ, καὶ ἀβίαστον ποιησάμενος |²¹ τῆς ἐπισκοπῆς ταύτης, καὶ ὡς προσπεσὼν τῷ ἔλεει τῆς ἐκκλησίας, ἀθῶος ὑπάρχη τῆς κατ³ |²² αὐτοῦ

1. Ἡ παραίτησις τοῦ Ἄνθιμου εἰς τὸ ἔγγραφον τοῦτο περιέχεται ἁπλοῦς μετὰ τῶν ὑπ³ ἀριθ. 2 καὶ 3 ἐκδιδόμενων ἐπιστολῶν τοῦ ἰδίου πρὸς τὸν οἰκουμ. πατριάρχῃ καὶ τὸν Δέρκων. Ἡ δευτέρα μόνον εἶναι ἐλαφρῶς παρηλλαγμένη.

2. Τὸ πατριαρχικὸν γράμμα τοῦτο, ἐπὶ χάρτου κοινουῦ, ἔχει διαστάσεις 0,57 X 0,41 μ., εἶναι ἐπιμελῶς γεγραμμένον καὶ ἐκδίδεται ἀναπτυσσομένων τῶν ταχυγραφιῶν ἐντὸς παρενθέσεων καὶ χρησιμοποιουμένων κεφαλαίων γραμμάτων εἰς κύρια τινὰ ὀνόματα. Οἱ στίχοι χωρίζονται ἀλλήλων διὰ καθέτων γραμμῶν καὶ ἀριθμοῦνται.

προεπενεχθείσης ἐνδίκου ἐκκλησιαστικῆς ποινῆς, καὶ παιδείας, ἔχων καὶ τὸ ἐνεργοῦν |²⁸ τῆς ἀρχιερωσύνης αὐτοῦ ἀκαλύτως· συμφοροῦμενος δηλαδή, καὶ συλλειτουργοῦμενος, καὶ τὴν |²⁴ χεῖρα ἀσπαζόμενος, καὶ τῆς προσηκούσης τιμῆς ὡς ἀρχιερεὺς ἀξιούμενος, καὶ πάντα τὰ ἀρχιε |²⁶ ρατικά ἐκτελών ὡς καὶ πρότερον τῇ εἰδήσει μέντοι καὶ ἀδεία τοῦ κατὰ τόπον προεστώτος, οὕτω γενέσθω ἔξ ἀποφάσεως, τῷ α ψ ο ζ^ω.

|²⁸ Ἐν μηνὶ ἀπριλλίῳ, ἰνδ(ικτιῶν)ος: 6ης:

- † ὁ Ἐφέσου Μελέτιος
- † ὁ Ἡρακλείας Μεθόδιος
- † ὁ Νεοκαισαρείας Ἰγνάτιος
- † ὁ Χαλκηδόνος Παρθένιος
- † ὁ Δέρκων Ἀνανίας
- † ὁ Κορίνθου Γαβριήλ
- † ὁ Σκοπίων Ἀνθιμος
- † ὁ Λακεδαιμονίας Νεόφυτος
- † ὁ Χριστιαπόλεως Ἰερεμίας
- † ὁ Προύσης Μελέτιος
- † ὁ Σηλυβρίας Παρθένιος
- † ὁ Ναυπλίου Μελέτιος
- † ὁ Αἴνου Ἰάκωβος
- † ὁ Ἀγαθουπόλεως Νεόφυτος